

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: Управління фінансовими ресурсами підприємства за матеріалами ТОВ
«ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ», м. Хмельницький

Рівень вищої освіти магістр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Шифр і назва спеціальності

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Назва

КВРФБС. 018261.01.01.00

Виконав: студент II курсу, група ФБСмз-21-1 _____ Вікторія ГУМЕНЮК
Підпис, дата Ім'я прізвище

Керівник: канд. екон. наук, доцент _____ Леся МАТВІЙЧУК
Підпис, дата Ім'я прізвище

Нормоконтролер _____
Підпис, дата Ім'я прізвище

До захисту допускаю:
Зав. кафедри
д-р. екон. наук, професор

_____ Ніла ХРУЩ
Підпис, дата Ім'я прізвище

_____ 2022 р.

Зміст

Вступ	5
1 Теоретико-методичні основи управління фінансовими ресурсами підприємства	9
1.1 Сутність, види та джерела формування фінансових ресурсів підприємства	9
1.2 Концептуальні аспекти управління фінансовими ресурсами підприємств	19
2 Аналітичні аспекти управління фінансовими ресурсами підприємства	28
2.1 Аналіз сучасного стану розвитку будівельної галузі в Україні	28
2.2 Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ», м. Хмельницький в 2019-2021 роках	39
3 Напрями удосконалення управління фінансовими ресурсами на прикладі ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ», м. Хмельницький	55
Висновки	67
Список використаних джерел	72
Додатки	78

Вступ

Сучасний етап розвитку вітчизняної економіки характеризується значною нестабільністю, ризиковістю, а також збільшенням кризових явищ. Обмеженість джерел фінансування діяльності суб'єктів господарювання, нераціональний перерозподіл фінансових ресурсів між сферами виробництва і обігу, неспроможність забезпечити достатній обсяг ресурсів для здійснення фінансово-господарської діяльності значною мірою ускладнюють ведення бізнесу. Проблематика формування, розміщення та використання фінансових ресурсів постає надзвичайно гостро в період економічної нестабільності. Функціонування суб'єктів господарювання в таких умовах призводить до значного зменшення обсягу оборотних активів, нераціонального використання ресурсів підприємства, скорочення виробничих потужностей, зменшення рівня платоспроможності, а також збільшення ймовірності банкрутства. Ефективне формування, оптимальне розміщення, а також якісне використання фінансових ресурсів суб'єктів господарювання дозволяє забезпечити рентабельність їх діяльності та виступає підґрунтям стабілізації економіки країни у складних умовах господарювання.

Вагомий внесок у дослідження питання управління фінансовими ресурсами здійснили такі науковці як: В.М. Опарін, О.Д. Василик, Н.Н. Пойда-Носик, С.С. Грабарчук, В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Г.М. Азаренкова, Т.М. Журавель, Р.М. Михайленко та інші. Разом з тим окремі питання теоретичного та методичного базису управління процесами формування, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємств залишаються недостатньо ґрунтовно висвітленими у економічній літературі та потребує подальших наукових досліджень, особливо в сучасних умовах посилення кризових явищ вітчизняної економіки.

Метою кваліфікаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо управління фінансовими

ресурсами підприємств. Відповідно до цієї мети визначено основні завдання кваліфікаційної роботи:

- з'ясувати сутність та дослідити підходи до трактування поняття «фінансові ресурси підприємств»;
- дослідити питання структуризації фінансових ресурсів підприємств;
- систематизувати джерела формування фінансових ресурсів вітчизняних підприємств;
- узагальнити фактори впливу на систему управління фінансовими ресурсами підприємства;
- здійснити аналіз сучасного стану розвитку будівельної галузі в Україні;
- проаналізувати фінансово-господарську діяльність ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ», м. Хмельницький та визначити основні проблеми діяльності товариства;
- узагальнити напрями покращення управління фінансовими ресурсами.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процес управління фінансовими ресурсами підприємств. Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти управління фінансовими ресурсами підприємств.

Для досягнення мети дослідження у роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема, було методи узагальнення (для вивчення теоретичних основ управління фінансовими ресурсами підприємств), наукового абстрагування, аналізу і синтезу (для узагальнення понятійного-категорійного апарату дослідження), групування і систематизації (для дослідження питання структуризації фінансових ресурсів підприємств), логічний та системний методи (для систематизації джерел формування фінансових ресурсів вітчизняних підприємств), метод статистичних порівнянь (для визначення стану та структури активів та пасивів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ»), графічні та табличні методи (для наочного відображення результатів дослідження).

Інформаційною базою дослідження виступають вітчизняні нормативно-правові акти в галузі управління фінансовою діяльністю суб'єктів господарювання, наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених з питань теорії, методології, практики управління формуванням, розміщенням та використанням фінансових ресурсів підприємствами, матеріали науково-практичних конференцій, статистичні дані Державної служби статистики України, фінансова звітність ПрАТ ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ», ресурси мережі Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному:

дістало подальшого розвитку:

– наукові підходи до визначення сутності поняття «фінансові ресурси» шляхом їх доповнення підходом орієнтованим на форму прояву та призначення фінансових ресурсів та підходом орієнтованим на активи підприємства, що дозволить систематизувати та полегшити аналіз та розкрити зміст поняття;

– сутнісні характеристики поняття «фінансові ресурси підприємства» шляхом їх розширення такими властивостями як індикатор фінансової безпеки та матеріальне вираження фінансових відносин підприємства. Виокремлення та сутнісне розмежування цих характеристик дає змогу оптимізувати процес управління фінансовими ресурсами на підприємстві, оскільки враховує характерні відмінності поняття.

удосконалено:

– сутність поняття «фінансові ресурси підприємства», яке пропонуємо трактувати як матеріальне вираженням фінансових відносин, які виникають між підприємством та його контрагентами, формуються із зовнішніх та внутрішніх джерел в результаті основної, фінансової та інвестиційної діяльності, мають фондову та нефондову форму та використовуються суб'єктами господарювання для досягнення поставлених цілей, що дозволить удосконалити понятійно-категорійний апарат дослідження.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в обґрунтуванні наукових підходів, які націлені на вирішення сучасних проблем управління фінансовими ресурсами підприємств.

Основні результати дослідження були представлені на III Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Розвиток інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України» (16 листопада 2022 р., м. Хмельницький).

Основні положення, висновки і результати роботи опубліковано в науковій праці обсягом 0,18 друк. арк.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 78 сторінок. Робота містить 17 таблиць, 22 рисунки та 3 додатки. Список використаних джерел складається із 50 найменувань.

1 Теоретико-методичні основи управління фінансовими ресурсами підприємства

1.1 Сутність, види та джерела формування фінансових ресурсів підприємства

Сучасні умови господарювання породжують необхідність для вітчизняних підприємств швидко реагувати та адаптуватися до ринкових змін, бути фінансово стійкими, платоспроможними та конкурентоспроможними. Основним завдання кожного суб'єкта господарювання є забезпечення достатнього обсягу фінансових ресурсів. Проте, в умовах обмеженості фінансових ресурсів, нестабільності економічної ситуації, зростання вартості позикових коштів, значних інфляційних процесів, зростання цін на сировину та матеріали, знецінення національної валюти перед вітчизняними підприємствами досить гостро постає питання збалансування джерел формування фінансових ресурсів, шляхом як нарощення власних коштів так і залучення додаткових довгострокових та короткострокових ресурсів із зовнішніх джерел фінансування. Дефіцит фінансових ресурсів негативно впливає як на операційну так і на інвестиційну діяльність підприємств, спричиняє виникнення боргової залежності перед іншими суб'єктами господарювання, несвоєчасну сплату податків та зборів, що знижує їх ділову активність та рентабельність.

«Фінансові ресурси» є багатоаспектною та однією із найуживаніших економічних категорій. Дефініція «фінансові ресурси» не знайшла свого відображення в чинному законодавстві, що спричинило появу різних підходів та течій до визначення її змісту. Проаналізуємо погляди науковці на сутність поняття «фінансові ресурси» (таблиці 1.1)

Таблиця 1.1 – Погляди науковці на сутність поняття «фінансові ресурси»

Сутність поняття «фінансові ресурси»	Автори
«Сукупність усіх грошових ресурсів, які надійшли на підприємство за певний період або на певну дату у процесі реалізації продукції (товарів, робіт, послуг – операційна діяльність) основних і оборотних засобів (інвестиційна діяльність) і видачі зобов'язань (майнових і боргових – фінансова діяльність)» [41, с. 103]	Н.Н. Пойда-Носик, С.С. Грабарчук
«Наявні в розпорядженні підприємства кошти, які поділяються за двома ознаками, а саме: за видами, складом та джерелами виникнення (формування)» [50, с.159]	В. Г. Яременко Салманов Н. М. огли
«Усі надходження суб'єкта господарювання, що перебувають у децентралізованих фондах грошових коштів, а також в нефондовій формі, та використовуються на покриття його потреб й фінансових зобов'язань з метою забезпечення розширеного відтворення» [11, с.81]	Л.Л. Гриценко, Л.С. Деркач
«Сукупність усіх грошових коштів, які має підприємство на певну дату через провадження своєї основної, фінансової та інвестиційної діяльності» [33, с. 3]	А.В. Нечипоренко, А.О. Рибалкіна
«Сукупність грошових коштів, що перебувають у фондовій, нефондовій формі або перетворені у відповідну матеріалізовану форму і призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення поточних витрат і витрат на забезпечення розширеного відтворення» [32, с. 8]	С. В. Мішина
«Грошові кошти, які акумулюються в фондах цільового призначення для здійснення певних витрат» [45]	Л. Г. Соляник, І. М. Цуркан, І. Р. Сорокіна
«Грошові прибутки та надходження, які перебувають в розпорядженні підприємства та призначені для виконання фінансових зобов'язань перед усіма суб'єктами господарювання (бюджетом, банками, страховими та іншими організаціями), з якими підприємство має взаємовідносини» [10, с.16]	В. М. Гриньова, В. О. Коюда
«Грошові кошти господарюючого суб'єкта, які є сукупністю власних, запозичених та залучених грошових доходів та надходжень підприємства і призначені для забезпечення безперервності процесу розширеного відтворення й виконання інших поточних та довгострокових фінансових зобов'язань підприємства» [23, с. 126]	С.В. Ковальчук, І.В. Форкун
«Грошові нагромадження та доходи, які знаходяться в розпорядженні підприємства, створюються у процесі розподілу і перерозподілу виручки та прибутку і зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення й задоволення інших потреб» [2, с.18]	Г.М. Азаренкова, Т.М. Журавель, Р.М. Михайленко
«Сукупність усіх високоліквідних наявних активів, які перебувають у розпорядженні підприємства та призначені для виконання фінансових зобов'язань і розширеного відтворення, пов'язуючи їх обсяг та склад із платоспроможністю підприємства» [12, с. 324].	О. Гудзь
«Сукупність активів підприємства, сформованих із зовнішніх та внутрішніх джерел, що знаходяться в розпорядженні підприємства на правах власності або тимчасового володіння й які використовуються для погашення фінансових зобов'язань та забезпечення безперервності функціонування підприємства» [42, с. 29]	Н. О. Рибалко

Джерело: систематизовано автором на основі [2, 10, 11, 12, 32,33, 41,42,45,50]

На основі вивчення поглядів науковці проведеного дослідження виокремимо основні підходи до трактування сутності фінансових ресурсів (рисунок 1.1).

Рисунок 1.1 – Підходи до трактування сутності поняття «фінансові ресурси підприємств»

Джерело: систематизовано та доповнено автором

Так, в економічній літературі виділяють підхід орієнтований на джерело створення фінансових ресурсів, відповідно до якого науковці [33,41] трактуючи сутність поняття «фінансові ресурси» роблять акцент на походженні фінансових ресурсів. Ми вважаємо, що такий підхід є надто вузьким та не дозволяє розкрити сутність поняття в повному обсязі.

Дещо розширили попередній підхід науковці [10,23], які пропонують трактувати фінансові ресурси через призму формування та використання фінансових ресурсів (підхід орієнтований на джерело створення та призначення

фінансових ресурсів), проте він не враховує форму прояву фінансових ресурсів і тим самим не дозволяє врахувати всі особливості фінансових ресурсів.

Ряд науковців [50] визначають фінансові ресурси як гроші, якими володіє підприємство (грошовий підхід) та не враховують інші сутнісні характеристики поняття.

Прихильники підходу орієнтованого на джерело створення, форму прояву та призначення фінансових ресурсів [2] розглядають фінансові ресурси з різних аспектів їх прояву, що, на наш погляд, найточніше розкриває економічний зміст поняття.

Проаналізувавши наукові підходи до визначення сутності поняття «фінансові ресурси» пропонуємо їх доповнити підходом орієнтованим на форму прояву та призначення фінансових ресурсів та орієнтованим на активи підприємства, що дозволить систематизувати існуючі визначення та полегшити їх аналіз. Прихильники підходу орієнтованого на форму прояву та призначення фінансових ресурсів [32, 45] пропонують трактувати фінансові ресурси виходячи з позицій форми фінансових ресурсів та напрямів їх використання. А прихильники підходу орієнтованого на активи підприємства [12, 42] ототожнюють поняття «фінансові ресурси» та «активи».

Для визначення економічного змісту поняття «фінансові ресурси» необхідно проаналізувати функціональні особливості даного поняття. Так, у своїх дослідженнях Лапа А. виділяє наступні характеристики даного поняття: «стадію утворення; відображення ставлення до власності; джерела формування і цілі використання; від джерел формування та напрямів використання залежить структура фінансових ресурсів підприємства» [29, с. 290].

В. Г. Яременко, Салманов Н. М. огли поділяють характеристики фінансових ресурсів на «індивідуальні (основний компонент фінансового потенціалу, активи з високою трансформаційною здатністю), фінансові (об'єкт фінансового управління, джерело доходу, джерело ризику, джерело погашення фінансових зобов'язань) та загальні (накопичена вартість)» [50, с. 161].

Н. О. Пікалова виокремлює наступні характеристики фінансових ресурсів: «забезпечення безперервності розширеного відтворення, фінансування загальнодержавних витрат та задоволення інших суспільних потреб; виконання фінансових зобов'язань, здійснення витрат із розширеного відтворення та економічного стимулювання персоналу; виконання статутних цілей підприємства; формування доданої вартості; джерело відшкодування вибуття та капітального ремонту основних фондів, забезпечення розширеного відтворення та задоволення суспільних потреб» [39].

Дослідивши характеристики фінансових ресурсів пропонуємо їх розширити та трактувати фінансові ресурси підприємства як індикатор фінансової безпеки (забезпеченість суб'єкта господарювання належним обсягом фінансових ресурсів дозволить вчасно виконувати зобов'язання перед контрагентами, здійснювати операційну, інвестиційну та фінансову діяльність, зменшить рівень ризику та підвищить фінансову стійкість підприємства), та матеріальне вираження фінансових відносин підприємства (за допомогою фінансових ресурсів підприємства, які мають грошову форму здійснюються розрахунки підприємства з контрагентами) (рисунок 1.2).

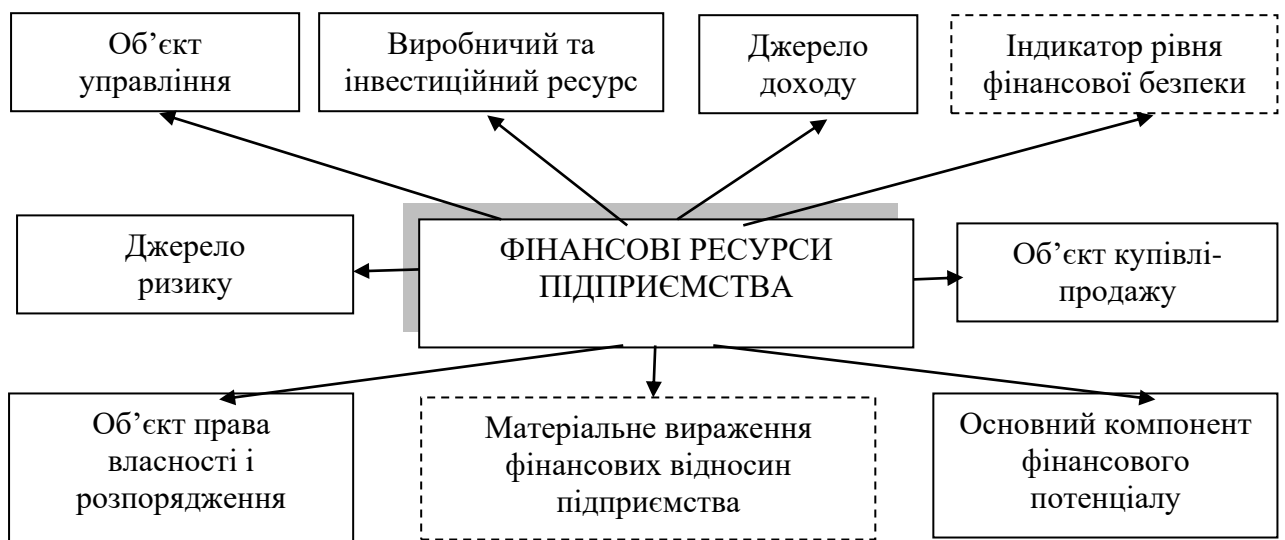

Рисунок 1.2 – Характеристики фінансових ресурсів як економічної категорії

Джерело: систематизовано та доповнено автором

Забезпеченість підприємства фінансовими ресурсами, формування їх оптимальної структури та раціональне використання є передумовою успішної діяльності як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. При цьому потрібно враховувати, що можливість вчасно і в повному обсязі розраховуватися з контрагентами, фінансова стійкість та ліквідність є індикатором рівня конкурентоспроможності підприємства. У сучасних складних умовах функціонування вітчизняної економіки суттєве значення має диверсифікація джерел фінансування та забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів суб'єктів господарювання. Їх склад, структура та обсяг залежить від розміру підприємства, виду діяльності, галузевої приналежності та організаційно-правової форми господарювання.

Створення логічно структурованої сукупності фінансових ресурсів суб'єкта господарювання дозволяє сформувати ефективну систему управління ними (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 – Класифікації фінансових ресурсів підприємства

Класифікаційна ознака	Види фінансових ресурсів
За джерелами формування	Власні, позичені, залучені
За характером участі в господарському процесі	Активні, пасивні
За характером використання	Вкладені в основні засоби, вкладені в оборотні засоби
За формою вираження	У фондовій формі, у недондовій формі
За кругообігом	Початкові, нагромаджені
За ступенем ліквідності активів	Найбільш ліквідні, швидко реалізовані, повільно реалізовані, низько ліквідні, неліквідні
За призначенням	Для виконання фінансових зобов'язань, для забезпечення розширеного відтворення, для забезпечення господарських та інших
За ступенем терміновості погашення	Найбільш термінові зобов'язання
За способом формування	Внутрішні, зовнішні
За характером участі у різних видах діяльності підприємства	В операційній, в інвестиційній, в фінансовій діяльності
За критерієм можливості бути засобом виконання фінансових зобов'язань	Постійні, тимчасові, резервні
За термінами залучення	Безстрокові; короткострокові (до 1 року); середньо- та довгострокові (понад 1 рік)

Джерело: систематизовано автором на основі [2, 23, 39, 41, 47]

Враховуючи важливість систематизації фінансових ресурсів для менеджменту підприємства запропонований підхід до класифікації фінансових ресурсів, що враховує стадії формування, використання та розміщення фінансових ресурсів, дозволяє виокремити форму появи фінансових ресурсів, базується на групуванні найбільш характерних критеріальних ознак дозволить сформувати оптимальне співвідношення між власними і позиковими ресурсами, сприятиме зміцненню фінансової стійкості підприємства та створить підґрунтя для побудови ефективної системи управління підприємством в поточному та майбутньому періоді.

«Формування фінансових ресурсів передусім відбувається в процесі первинного розподілу валового національного продукту. Після реалізації продукції та одержання виручки формуються амортизаційні відрахування, прибуток підприємства, відрахування на заробітну плату працівників, здійснюються страхові платежі тощо» [27, с. 143].

Первинне формування фінансових ресурсів здійснюється у процесі створення підприємства та залежить від обраної організаційно-правової форми. Так, акціонерні товариства формують фінансові ресурси шляхом емісії акції, а підприємства створені в інших організаційно-правових формах - шляхом внесків учасників. Обсяг таких фінансових ресурсів зазначається в статуті підприємства.

В процесі організації своєї діяльності підприємство залучає фінансові ресурси із зовнішніх та внутрішніх джерел. Внутрішнє фінансування відбувається за рахунок коштів, які підприємство отримує у під час здійснення фінансово-господарської діяльності: прибуток, виручка від реалізації товарів, робіт, послуг, консультаційні послуг, здання майна в оренду, тощо.

«Важливим джерелом формування і підтримання на необхідному рівні власних фінансових коштів є амортизаційні відрахування на реновацію (повне відновлення) основних засобів підприємства. Щорічний абсолютний розмір амортизаційних відрахувань залежить від їх норми і балансової вартості основних засобів. Значення цього джерела фінансових коштів підприємства

істотно зростає за умови застосування методу прискореної амортизації активів» [8, с.17].

До зовнішніх джерел залучення власних фінансових ресурсів підприємства належить: формування додаткового пайового капіталу, що відбувається шляхом додаткових внесків учасників; отримання безповоротної фінансової допомоги; безкоштовно передані суб'єкту господарювання матеріальні активи, спонсорські та благодійні внески.

В сучасних умовах господарювання грантові інструменти є важливим джерелом підтримки бізнесу. Так, управління фондами грантових ресурсів відбувається таким чином, щоб мати змогу гнучко реагувати на потреби вітчизняних підприємств. Грантові програми дозволяють швидко змінюватися, реагувати на нові виклики та ризики, змінювати традиційні підходи до фінансування діяльності підприємств.

До позикових та залучених фінансових ресурсів належать довгострокові та поточні зобов'язання. Зокрема, до залучених коштів підприємства належить кредиторська заборгованість, що виникла в результаті проведених операцій з контрагентами, зокрема засновниками, учасниками, працівниками, бюджетом, державними цільовими фондами, страховими компаніями, тощо. Ці ресурси фактично не є реальними грошовими надходженнями, проте вчасно не розраховуючись підприємство продовжує користуватися грошовими коштами, забезпечуючи кругообіг ресурсів та збільшуючи обігові кошти. Крім того підприємство майже завжди залучає такі ресурси на безоплатній основі, але надмірне використання такого джерела погіршує ділову репутацію підприємства. Позичені фінансові ресурси суб'єкти господарювання отримують у вигляді позик у фінансово-кредитних установах або залучають через фінансові інструменти на ринку (векселі видані та інші інструменти). Такі фінансові ресурси підприємство отримує на конкретний строк, вони, зазвичай, носять цільовий характер та містять зобов'язання сплачувати відсотки за користування ними. Хоч такий вид фінансових ресурсів обтяжує підприємство величиною нарахованої плати за користування, але, якщо рівень прибутковості

перевищує позиковий процент, їх використання є доцільним [5, с. 61]. Досить часто вітчизняні підприємства саме за рахунок залучення кредитних коштів розширюють свою діяльність, модернізують обладнання, збільшують фінансові можливості та зменшують потребу в оборотних коштах. Проте, значна питома вага залучених коштів у структурі фінансових ресурсів може призвести до зниження рівня ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства та втрати контролю над його діяльністю.

Не зважаючи на те, що сучасна система ведення бізнесу орієнтована на використання власних та позикових фінансових ресурсів, в окремих випадках суб'єкти господарювання можуть отримувати фінансову допомогу за рахунок коштів державного чи місцевих бюджетів, а також спеціальних фондів, тобто можуть надаватися субсидії (рисунок 1.3).

Рисунок 1.3 – Джерела формування фінансових ресурсів підприємства

Джерело: систематизовано автором на основі [2, 5, 23, 39, 41, 47]

Таким чином, на основі проведеного дослідження, вивчення основних підходів до трактування сутності поняття «фінансові ресурси», виокремлення основних характеристик та вивчення класифікаційних ознак, ми пропонуємо, трактувати фінансові ресурси як матеріальне вираженням фінансових відносин, які виникають між підприємством та його контрагентами, формуються із зовнішніх та внутрішніх джерел в результаті основної фінансової та інвестиційної діяльності, мають фондову та нефондову форму та використовуються суб'єктами господарювання для досягнення поставлених цілей.

У процесі залучення фінансових ресурсів суб'єктів господарювання важливу роль відіграють питання їх збалансування та визначення оптимальної структури джерел формування. Проте, як свідчить вітчизняна практика, структура фінансових ресурсів підприємства постійно змінюється під впливом зміни потреб суб'єктів господарювання, саме за рахунок зростання частки коштів, залучених із зовнішніх джерел, в першу чергу за рахунок суттєвого зростання питомої ваги кредиторської заборгованості. Загалом слід уникати такої ситуації та не спричиняти появу неконтрольованої кредиторської заборгованості, оскільки такий перебіг подій може призвести до погіршення платоспроможності підприємств [4, с.780]. Також вітчизняні підприємства вдаються до надмірного резервування власних коштів, накопичення і відволікання фінансових ресурсів із виробничо-господарських процесів, що може сповільнювати розвиток підприємства.

Формування ефективного механізму управління фінансовими ресурсами вітчизняних суб'єктів господарювання, що включатиме вибір оптимальних джерел фінансування є багатовекторною проблемою, яка потребує негайного вирішення з врахуванням динамічної економічної ситуації.

1.2 Концептуальні аспекти управління фінансовими ресурсами підприємств

Управління фінансовими ресурсами в сучасних умовах ведення бізнесу спрямоване на підвищення конкурентоспроможності, ринкової вартості й інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання. Якісне фінансове управління вимагає своєчасності прийняття рішень, безперервності, послідовності та комплексності застосування методів та інструментів, завдяки яким підприємство матиме змогу швидко адаптуватися до змін ринкової економіки.

«Управління фінансовими ресурсами є систематичним та безперервним впливом суб'єкта управління на фінансові ресурси з метою їх раціонального формування, розподілу та ефективного використання у процесі операційної, фінансової, та інвестиційної діяльності» [3, с. 192].

Об'єктом управління виступають фінансові відносини, які виникають між підприємством та його контрагентами.

Завдання управління фінансовими ресурсами полягають в наступному:

- формування необхідного обсягу фінансових ресурсів;
- оптимізація структури джерел фінансування діяльності підприємства;
- формування оптимальної системи використання фінансових ресурсів в розрізі основних напрямів діяльності підприємства;
- забезпечення гнучкої системи управління фінансовими ризиками з та розподілу фінансових ресурсів в умовах невизначеності зовнішнього середовища;
- забезпечення підвищення рівня ліквідності, платоспроможності та ділової активності підприємства;
- формування оптимальної системи фінансових відносин, які виникають між підприємством та його контрагентами.

Систему управління фінансовими ресурсами доцільно розробляти в межах довгострокового та короткострокового періодах, що дозволить суб'єкту господарювання раціонально координувати дії на оперативному, тактичному та стратегічному рівнях та сформувати досконалішу модель управління. Пріоритетним напрямом управління фінансовими ресурсами на стратегічному рівні є забезпечення формування оптимальної структури джерел фінансування діяльності підприємства та забезпечення необхідним обсягом фінансових ресурсів довгострокових проектів. Пріоритетом тактичного рівня управління фінансовими ресурсами є розробка ефективної моделі розміщення коштів підприємства. На оперативному рівні управління фінансовими ресурсами відбувається залучення фінансових ресурсів необхідних для забезпечення господарської діяльності підприємства.

Формування системи управління фінансовими ресурсами відбувається з урахуванням ряду принципів (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3 – Принципи формування системи управління фінансовими ресурсами

Принцип	Сутність
Оптимізації	Мінімізація витрат формування фінансових ресурсів із різних джерел (власних і позикових) з метою оптимізації середньозваженої вартості фінансових ресурсів підприємства
Збалансованості	Забезпечення відповідності обсягу та структури власних і залучених фінансових ресурсів об'ємам фінансово-господарській діяльності
Ефективності	Забезпечення високоефективного використання фінансових ресурсів в процесі операційної, інвестиційної, фінансової діяльності підприємства
Системності	Управління фінансовими ресурсами з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємства
Інтегрованості	Управління фінансовими ресурсами в комплексі з іншими ресурсами (матеріальними, трудовими та інформаційними)
Синергічності	Забезпечує узгодженість усіх операцій і процесів та сприяє виникненню більшого ефекту в цілому по підприємству порівняно із можливими одиничними ефектами;
Адаптивності	Створення умов для управління фінансовими ресурсами в межах гнучкої відкритої системи, що легко пристосовується до змін ринкового середовища
Контролю	Організація своєчасного моніторингу, систематичного контролю, аналізу та оцінки ефективності реалізації політики управління фінансовими ресурсами підприємства

Джерело: систематизовано автором на основі [2, 4, 6, 11, 23, 39, 41, 47]

В цілях забезпечення ефективної системи управління фінансовими ресурсами вітчизняним підприємствам необхідно розроблятися спеціальну фінансову політику, яка буде орієнтована на врахування динамічних змін в економіці країни, передбачатиме застосування сучасних інструментів та методів управління, дозволить швидко адаптуватися до нових умов функціонування та прогнозувати наслідки управлінських рішень, шляхом перерозподілу фінансових ресурсів, встановлення раціональних зв'язків та формування стратегічної поведінки персоналу.

Така система буде вважатися ефективною лише за умови, що вона дозволить не лише раціонально використовувати наявні фінансові ресурси, а й забезпечуватиме системний пошук нових можливостей подальшого розвитку суб'єкта господарювання.

Нестача фінансових ресурсів має негативний вплив на фінансово-господарську діяльність підприємства. Дефіцит фінансових ресурсів спричиняє перебої у виробничих процесах, погіршує фінансову дисципліну підприємства, створює надмірний обсяг кредиторської заборгованості, породжує погіршення значення усіх фінансових показників, зниження ділової активності. Для уникнення дефіциту фінансових ресурсів підприємство повинно враховувати структуру фінансових ресурсів та характеристики джерел їх формування.

Система управління фінансовими ресурсами базується на відповідній концепції. Концепція управління фінансовими ресурсами являє собою систему принципів, уявлень, переконань, що зумовлюють мету управління фінансовими ресурсами, механізми взаємодії суб'єктів та об'єктів управління фінансовими ресурсами, характер взаємовідносин між окремими складовими системи, а також ступінь врахування впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на процеси формування, розподілу та використання фінансових ресурсів.

Основні концепції управління фінансовими ресурсами підприємства наведені у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Основні концепції управління фінансовими ресурсами підприємства

Види	Характеристика	Зв'язок з управлінням фінансовими ресурсами
Концепція стратегічного управління	Управління засноване на формуванні та реалізації стратегій, які націлені на досягненні поставлених завдань	Сприяє реалізації стратегії управління фінансовими ресурсами в умовах трансформації економічної системи
Концепція фінансової безпеки	Є сукупністю теоретичних положень стратегій, елементів, що забезпечують формування належного рівня фінансової безпеки підприємства	Забезпечує формування оптимальної структури фінансових ресурсів із джерел, які не генерують значні фінансові ризики, забезпечує стійкість фінансових стосунків підприємств,
Системний підхід	Заснована на загальній теорії систем, що вказує на специфіку, сутність об'єкту управління як системи та усі взаємозв'язки з іншими господарськими системами	Дозволяє розглядати процес управління фінансовими ресурсами підприємства як систему взаємозв'язаних елементів, на основі обліку властивостей системи, її складових і синергетичного ефекту
Управління надійністю	Управління засноване на виявленні причин порушення надійності роботи підприємства	Сприяє виявленню специфічних ризиків надійності та підвищенню ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства
Управління ризиками	Засноване на ідентифікації, моніторингу та мінімізації ризиків	Дозволяє виявити та мінімізувати ризики, які властиві процесу управління фінансовими ресурсами
Бюджетування і внутрішній аудит	Управління фінансовими ресурсами підприємства засноване на основі створення бюджетів окремих підрозділів та здійснення оцінки і підвищення ефективності процедур управління ризиками, внутрішнього фінансового контролю та управлінських процесів	Сприяють реалізації функцій антикризового управління, спрямованого на фінансову стійкість підприємства
Портфельний підхід	Планований комплекс включених до складу стратегії проектів, спрямованих на досягнення визначених стратегічних цілей, який реалізується в межах визначеного планування та обсягу фінансових ресурсів	Формування системи управління фінансовими ресурсами через призму реалізації проектів
Інноваційна концепція	Полягає у плануванні та контролі цілей, потенціалу, заходів і ресурсів	Використанні інноваційних методів та інструментів управління фінансовими ресурсами підприємства
Логістичний підхід	Науково-практичний напрямок управління, що полягає в ефективному управлінні фінансовими ресурсами і пов'язаними з ними матеріальними та інформаційними ресурсами	Формування системи управління фінансовими ресурсами через управління матеріальними та інформаційними ресурсами

Джерело: систематизовано автором на основі [3, 24, 25]

Обґрунтування ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства базується на виборі певної сукупності факторів, які впливають на процес їх формування та використання. Досить часто фактори, які впливають на фінансові ресурси підприємства, поділяють на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх факторів впливу на фінансові ресурси відносять фактори, які не

залежать від діяльності підприємства та характеризують загальну економічну ситуацію в країні, на ринку та в регіоні.

Внутрішні фактори впливу на фінансові ресурси залежать безпосередньо від якості управлінського впливу розглядаються в розрізі операційних, інвестиційних та фінансових.

Аналіз факторів дозволяє приймати виважені управлінські рішення, які забезпечують досягнення мети управління фінансовими ресурсами.

«Зважаючи на системний підхід, згідно з яким підприємство є системою, яка відчуває вплив як зовнішніх, так і внутрішніх факторів впливу, важливим є врахування впливу на фінансові ресурси як зовнішніх, так і внутрішніх факторів» [5, с.7].

Аналізуючи зовнішні фактори, науковці в переважній більшості розглядають лише локальні та галузеві фактори, тобто ті, які виникають між підприємствами, які розташовані в певному регіоні та фактори мезорівня. Водночас дослідники майже не враховують вплив факторів міжнародного економічного середовища та недостатньо уваги приділяють вітчизняним макроекономічним факторам, що не дає змоги в повному обсязі враховувати їх вплив на формування, розміщення та використання фінансових ресурсів. Загалом українські підприємства функціонують складних економічних, політичних та безпекових умовах. З метою полегшення управління фінансовими ресурсами необхідно детально враховувати вплив факторів зовнішнього середовища на діяльність підприємства.

Внутрішні фактори впливу на процес управління фінансовими ресурсами характеризують основні показники розвитку підприємства та залежать від особливостей його діяльності, ефективності системи управління фінансовою діяльністю підприємства, інвестиційної політики та практики планування, розподілу та використання фінансових ресурсів в умовах невизначеності та ризику. Тим самим внутрішні фактори відображають середовище підприємства, його фінансовий потенціал.

Згрупуємо фактори, які впливають на систему управління фінансовими ресурсами (таблиця 1.4).

Таблиця 1.4 – Фактори впливу на систему управління фінансовими ресурсами підприємства

Внутрішні	Зовнішні
Організаційна структура підприємства	Інфляція
Фінансова стратегія підприємства	Зміна цін на ресурси
Структура затрат виробництва	Зміна політичного курсу країни
Позиціонування та сегментація на ринку	Стан розвитку фінансового ринку
Фінансова гнучкість підприємства	Стан економіки в цілому
Якість фінансового, управлінського та податкового обліку	Рівень відкритості економіки
Цінова політика підприємства	Можливості виходу на зарубіжні ринки збуту
Рівень кваліфікації персоналу	Галузева особливості фінансово-господарської діяльності підприємства
Система мотивації персоналу	Чинна законодавча база
Розмір підприємства	Стан розвитку міжнародних відносин
Вид економічної діяльності	Податкова політика
Стадія життєвого циклу підприємства	Рівень економічної безпеки країни
Інвестиційна активність підприємства	Курс національної валюти

Джерело: систематизовано автором на основі [3, 24, 25, 49]

Нинішні умови господарювання зумовлюють необхідність формування максимально ефективної системи управління фінансовими ресурсами, яка, залежить від обґрунтування та вибору методів та інструментів управління. При цьому розвиток вітчизняного фінансового управління зумовлює доцільність розширення переліку методів, інструментів та важелів, які можна успішно використовувати на практиці з урахуванням особливостей діяльності підприємства та специфіки управління його фінансовими ресурсами в умовах сьогодення.

Методи управління можна визначити як спосіб впливу суб'єкта управління на об'єкт управління.

На основі аналізу фахової економічної літератури систематизуємо методи управління фінансовими ресурсами підприємств шляхом поділу їх на традиційні та інноваційні (рисунок 1.4).

Рисунок 1.4 – Методи управління фінансовими ресурсами підприємства

Джерело: побудовано автором на основі [30, 32]

Наведена на рисунку 1.4 класифікація дає можливість визначити переваги інноваційних методів управління фінансовими ресурсами в порівнянні з традиційними методами:

- застосування інноваційних методів спрямоване на використання сучасних фінансових інструментів, а саме цінних паперів, які мають широкий функціональний склад;
- інноваційні методи дозволяють підвищити ефективності організації управління фінансовими ресурсами за рахунок покращення системи фінансово-господарської діяльності підприємств та оптимізації структури активів;

- інноваційні методи розширюють можливість формування фінансових ресурсів шляхом їх залучення на міжнародних фінансових ринках.

Необхідною складовою управління фінансовими ресурсами є вибір ефективних інструментів усунення прогалин в управлінні підприємством, які є спів вимірними масштабам кризової ситуації. Інструменти усунення слабких місць націлені на забезпечення реалізації негайних заходів з відновлення нормального розвитку суб'єкта господарювання за рахунок резервів, оскільки вони базуються на поетапному використанні управлінських рішень, що реалізуються відповідно до особливостей діяльності підприємства. При цьому потрібно забезпечити безперервний контроль за результатами заходів, які реалізуються для відновлення фінансово-господарської діяльності підприємства, враховуючи важливість їх здійснення для подальшого функціонування підприємства. Основна частина заходів контролюється в процесі оперативного спостереження, організованого суб'єктом господарювання. За результатами аналізу інформації, що була отримана під час реалізації контрольних заходів відбувається внесення необхідних коректив, які спрямовані на підвищення ефективності запропонованих заходів.

Ефективне управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання доцільно формувати на основі наступних етапів:

- ідентифікація проблеми та формулювання цілей управління фінансовими ресурсами підприємств, які необхідно вирішити опираючись на минулий досвід та наявні дані;
- прийняття дієвих управлінських рішень щодо формування, розміщення та використання фінансових ресурсів і їх реалізація;
- розробка системи моніторингу, яка націлена на виявлення прогалин та слабких місць, аналіз результатів прийнятих рішень, що дозволить скоригувати заходи для досягнення намічених цілей [24, с. 80].

Таким чином, управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання є складним, системним та безперервним процесом, який проявляється через вплив суб'єкта управління на фінансові ресурси з метою їх

ефективного формування, раціонального розподілу та якісного використання у процесі здійснення операційної, фінансової, та інвестиційної діяльності. Під час управління фінансовими ресурсами доцільно дотримуватися комплексно-системного підходу, що дозволить підприємству реалізувати фінансову політику та сформуванню стратегічно орієнтовану системну модель управління формуванням, розміщенням та використанням фінансових ресурсів. Для досягнення поставлених завдань необхідним є формування інформаційної бази управління, проведення глибокого всебічного аналізу стану фінансових ресурсів, формування їх оптимальної структури, планування розподілу та фінансових коштів з врахуванням вимог ринку та рівня фінансової безпеки підприємства.

Розроблення дієвої системи управління фінансовими ресурсами, сприятиме нормалізації діяльності підприємства, оптимізації рівня прибутку, зростання ділової активності та вартості бізнесу, зміцнення ринкових позицій.

2 Аналітичні аспекти управління фінансовими ресурсами підприємства

2.1 Аналіз сучасного стану розвитку будівельної галузі в Україні

Ефективний розвиток країни залежить від стану галузей економіки, зокрема, будівельної. Будівництво дозволяє створювати нові та відновлювати вже існуючі основні засоби підприємств та населення. Саме завдяки будівельній галузі відбувається нарощення обсягів виробництва матеріалів, обладнання, підвищується рівень розвитку металургії, машинобудування, деревообробної промисловості, а також енергетики та транспорту. За рахунок збільшення обсягів будівництва відбувається зростання показників інших галузей економіки, що впливає на стан розвитку країни в цілому, вирішення соціальних та економічних завдань. Будівельна галузь України є одним із ключових індикаторів подолання вітчизняною економікою кризових явищ.

Проаналізуємо основні тенденції розвитку будівельної галузі у 2019-2021 роках (таблиця 2.1).

Протягом аналізованого періоду український будівельний ринок зазнав значних трансформацій. Як свідчать результати аналізу наведеного в таблиці 2.1 обсяг виробленої будівельної продукції у 2019 році склав 181697,9 млн. грн. У 2020 році обсяг виробленої будівельної продукції у порівнянні з 2019 роком зріс на 11,22 % або на 20382,9 млн грн, а у 2022 році її обсяг зріс на 27,71 % або на 55992,8 млн грн і склав 258073,6 млн грн.

Індекси будівельної продукції є важливим показником розвитку будівельного ринку, який відповідно до міжнародних норм та стандартів відображає зміну валової доданої вартості за певні періоди. У 2019 році значення індексу будівельної продукції скла 123,6 %. У 2020 його значення зменшилося, у порівнянні з 2019 роком на 14,56 в.п. і склало 105,6.

Таблиця 2.1 – Динаміка основних техніко-економічних показників розвитку підприємств будівельної галузі в Україні у 2019-2021 роках

Показники	Рік			Абсолютне відхилення (+,-) млн грн		Відносне відхилення (приріст / зменшення), %	
	2019	2020	2021	2020/2019	2021/2020	2020/2019	2021/2020
Кількість будівельних підприємств, од.	56855	56926	56973	71	47	0,12	0,08
Обсяг виробленої будівельної продукції, млн грн	181697,9	202080,8	258073,6	20382,9	55992,8	11,22	27,71
Індекси будівельної продукції, у % до попереднього року	123,6	105,6	106,8	-18	1,2	-14,56	1,14
Обсяг капітальних інвестицій у будівництво, млн грн	62346613	37980503	51832667	-24366110	13852164	-39,08	36,47
Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію, м ²	11029327	8451221	11433790	-2578106	2982569	-23,38	35,29
Співвідношення обсягів виконаних будівельних робіт до кількості будівельних підприємств, млн грн/підприємство	3,19	3,55	4,53	0,36	0,98	11,29	27,61
Фінансовий результат діяльності будівельних підприємств до оподаткування, які одержали прибуток, млн грн	24958,7	16418,9	3075,8	-8539,8	-13343,1	-34,22	-81,27
Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, млн грн	15974,8	-2047,8	8370,6	-18022,6	10418,4	-112,82	508,76
Середньооблікова кількість штатних працівників зайнятих у будівельній галузі, тис. осіб	193,73	195,82	218,74	2,09	22,92	1,08	11,70
Середньомісячна заробітна плата у розрахунку на одного штатного працівника зайнятого у будівельній галузі, грн	9356,0	9832,0	11289,0	476	1457	5,09	14,82

Джерело: складено автором на основі [35]

У 2021 році відбулося незначне зростання (на 1,14 в.п.) індексу будівельної продукції у порівнянні із 2020 роком, значення якого склало 106,8. Динаміка зміни індексу будівельної продукції у 2021 році в розрізі місяців наведена на рисунку 2.1

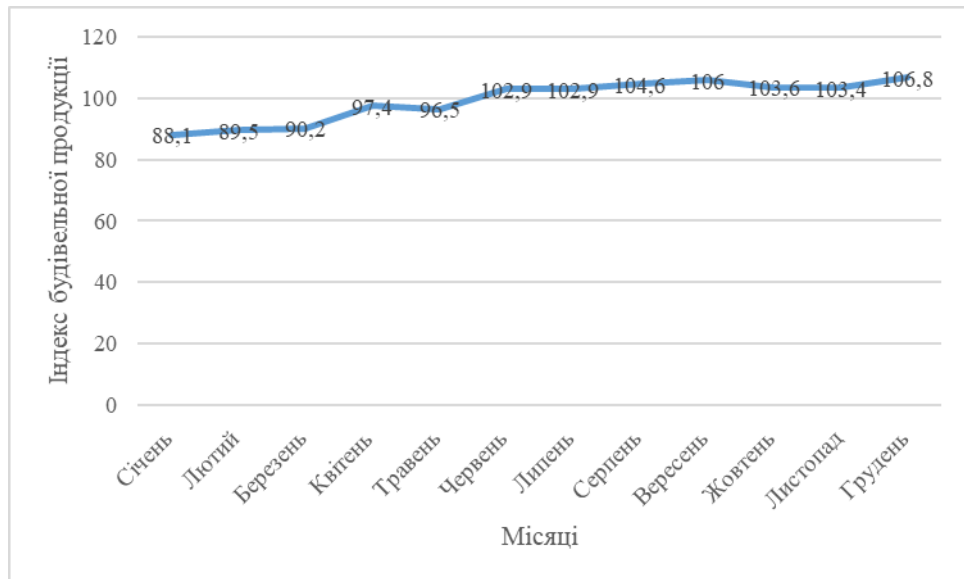

Рисунок 2.1– Динаміка зміни індексу будівельної продукції у 2021 році в розрізі місяців

Джерело: побудовано за даними Державної служби статистики [35]

Кількість будівельних підприємств у 2019 році складала 56855 одиниці. У 2020 році їх кількість у порівнянні з 2019 роком зросла на 0,12 % або на 71 компанію. У 2022 році їх кількість зросла на 0,08 % або на 47 компаній і склала 56973 одиниць (рисунок 2.2).

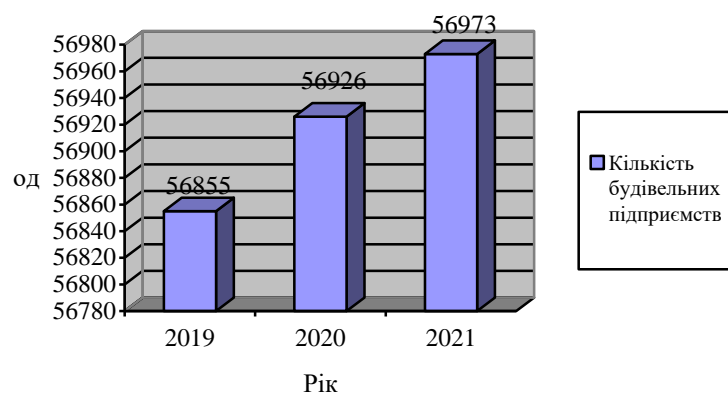

Рисунок 2.2 – Динаміка кількості будівельних підприємств у 2019-2021 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці 2.1

Обсяг капітальних інвестицій у будівництво у 2019 році склав 62346613 млн грн. У 2020 році в порівнянні з аналогічним періодом минулого року їх обсяг зменшився на 39,08 % або на 24366110 млн грн і склав 37980503 млн грн. У 2021 році обсяг капітальних інвестицій у будівництво склав 51832667 млн грн, що на 36,47 % або на 13852164 млн грн більше, ніж у 2020 році.

Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію у 2019 році склала 11029327 м². У 2020 році в порівнянні з аналогічним періодом минулого року вона зменшилася на 23,38 % або на 8451221 м² і склала 37980503 млн грн. У 2021 році загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію обсяг склала 11433790 м², що на 35,29 % або на 2982569 м² більше, ніж у 2020 році.

Співвідношення обсягів виконаних будівельних робіт до кількості будівельних підприємств у 2019 році становило 3,19 млн грн/підприємство, у 2020 – 3,55 млн грн/підприємство, а у 2021 році – 4,53 млн грн/підприємство.

Середньооблікова кількість штатних працівників зайнятих у будівельній галузі у 2019 році склала 193,73 тис. осіб. У 2020 році їх кількість у порівнянні з 2019 роком зросла на 1,08 % і склала 195,82 тис. осіб. У 2021 році середньооблікова кількість штатних працівників зайнятих у будівельній галузі склала 218,74 тис. осіб, що на 11,7 % або на 22,92 тис. осіб більше, ніж у аналогічному періоді минулого року.

Середньомісячна заробітна плата у розрахунку на одного штатного працівника зайнятого у будівельній галузі протягом аналізованого періоду мала тенденцію до зростання. Так, у 2019 році її розмір складав 9356 грн. У 2020 році, в порівнянні з 2019 роком розмір середньомісячної заробітної плати зріс на 5,09 % або на 1457 грн і склав 9832 грн. У 2021 році її розмір у порівнянні з 2020 роком зріс на 14,82 % і склав 11289 грн.

Також в таблиці 2.1 наведено динаміку фінансових результатів діяльності підприємств (до оподаткування). Так позитивне сальдо даного показника у 2019 р. в розмірі 15974,8 млн грн трансформувалось у негативне сальдо показника у 2020 р. Фінансовий результат діяльності підприємств будівельної галузі до

оподаткування у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зменшився на 112,82 % і склав -2047,8 млн грн. У 2021 році фінансовий результат діяльності підприємств до оподаткування склав 8370,6 млн грн. Протягом 2021 року 71 % підприємств отримали прибуток (176915 млн грн) і 29 % збитки (9320,9 млн грн) (рисунок 2.3).

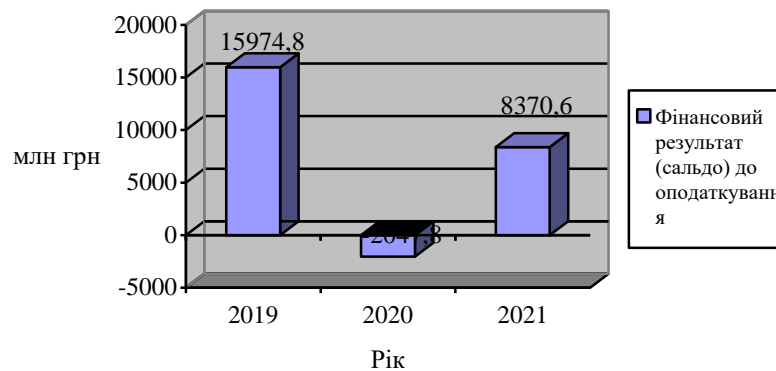

Рисунок 2.3 – Динаміка фінансових результатів діяльності підприємств будівельної галузі (до оподаткування) у 2019-2021 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці 2.1

Проаналізуємо формування чистого прибутку (збитку) підприємств будівельної галузі у 2019-2021 роках (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 – Динаміка формування чистого прибутку (збитку) підприємств будівельної галузі у 2019-2021 роках

Показники	Рік			Абсолютне відхилення (+,-) млн грн		Відносне відхилення (приріст / зменшення), %	
	2019	2020	2021	2020/2019	2021/2020	2020/2019	2021/2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	371769,3	414758,2	473554,4	42988,9	58796,2	11,56	14,18
Інші операційні	23726,7	18162,6	21707,8	-5564,1	3545,2	-23,45	19,52
Інші доходи	19591,8	13190,7	16420,1	-6401,1	3229,4	-32,67	24,48
Разом чисті доходи	415091,3	446111,7	511682,7	31020,4	65571	7,47	14,70
Операційні витрати	375936,7	424281,3	480136,3	48344,6	55855	12,86	13,16
Інші витрати	23176,2	23878	23175,3	701,8	-702,7	3,03	-2,94
Витрати усього	401500,7	450560,6	505614,4	49059,9	55053,8	12,22	12,22
Чистий прибуток (збиток)	13590,6	-4448,9	6068,3	-18039,5	10517,2	-132,74	-236,40

Джерело: складено автором на основі [35]

На основі проведеного аналізу відмітимо, що обсяг чистий доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2019 році склав 371769,3 млн грн. У 2020 році його обсяг у порівнянні з 2019 роком зріс на 11,56 % або на 42988,9 млн грн і склав 414758,2 млн грн. У 2021 році чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у порівнянні з 2020 роком зріс на 14,18 % і склав 473554,4 млн грн.

Інші операційні доходи у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зменшилися на 23,45 % і склали 18162,6 млн грн, а у 2021 році в порівнянні з 2020 роком їх обсяг зріс на 19,52 % або на 3545,2 млн грн і склав 21707,8 млн грн.

Інші доходи у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зменшилися на 32,67 % і склали 13190,7 млн грн, а у 2021 році в порівнянні з 2020 роком їх обсяг зріс на 24,48 % або на 3229,4 млн грн і склав 16420,1 млн грн.

В цілому загальний обсяг чистих доходів у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зріс на 7,47 % і склав 446111,7 млн грн, а у 2021 році в порівнянні з 2020 роком їх обсяг зріс на 14,7 % або на 65571 млн грн і склав 511682,7 млн грн (рисунок 2.4).

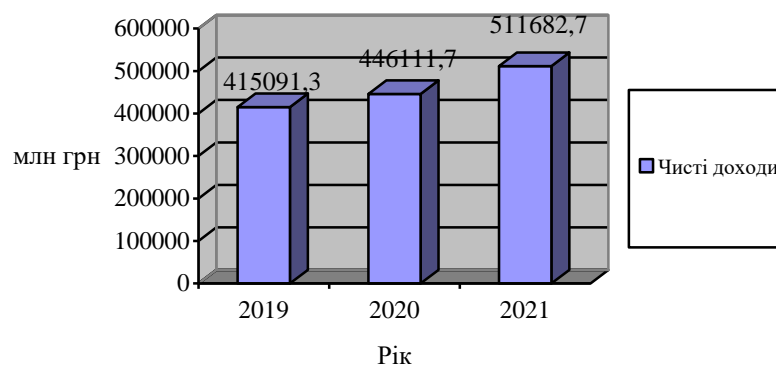

Рисунок 2.4 – Динаміка чистих доходів підприємств будівельної галузі у 2019-2021 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці 2.2

Операційні витрати у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зросли на 12,86 % і склали 424281,3 млн грн, а у 2021 році в порівнянні з 2020 роком їх обсяг зріс на 13,16 % або на 55855 млн грн і склав 480136,3 млн грн.

Інші витрати у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зросли на 3,03 % і склали 23176,2 млн грн, а у 2021 році в порівнянні з 2020 роком їх обсяг зменшився на 2,94 % або на 702,7 млн грн і склав 23175,3 млн грн.

В цілому загальний обсяг витрат у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зріс на 12,22 % і склав 450560,6 млн грн, а у 2021 році в порівнянні з 2020 роком їх обсяг зріс на 12,22 % або на 55053,8 млн грн і склав 505614,4 млн грн (рисунок 2.5).

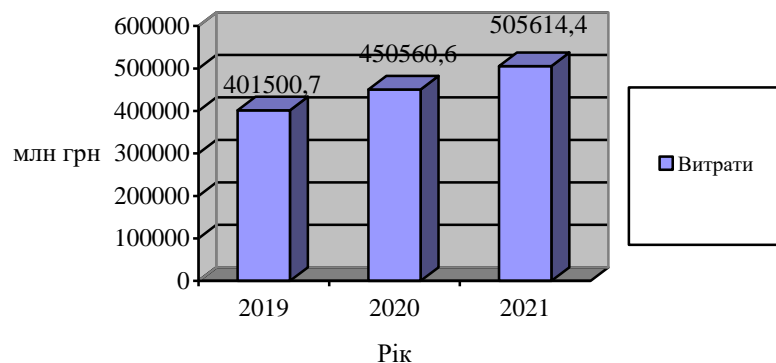

Рисунок 2.5 – Динаміка витрат підприємств будівельної галузі у 2019-2021 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці 2.2

На основі проведеного аналізу відмітимо тенденцію до змін у обсягах чистого прибутку (збитку) вітчизняних підприємств, які працюють в будівельній галузі. В цілому у 2019 році чистий прибуток підприємств будівельної галузі склав 13590,6 млн грн. У 2020 році, у зв'язку із складною економічною ситуацією, яка спричинена була в переважній більшості жорсткими карантинними обмеженнями підприємства, які працювали у будівельній галузі зазнали битків у розмірі 4448,9 млн грн. У 2021 році

будівельні підприємства отримали прибуток у розмірі 6068,3 млн грн (рисунок 2.6).

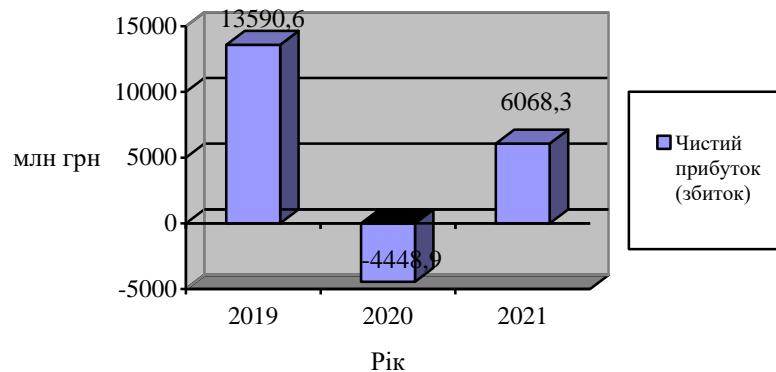

Рисунок 2.6 – Динаміка витрат підприємств будівельної галузі у 2019-2021 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці 2.2

Далі, ми вважаємо, за необхідне здійснити аналіз динаміки виробленої продукції підприємствами, які працюють в будівельній галузі України у 2019-2021 роках в розрізі регіонів (таблиця 2.3).

На основі наведених даних у таблиці 2.3 відмітимо тенденцію до зростання обсягу виготовленої продукції (виконаних будівельних робіт) протягом аналізованого періоду. Зокрема, у 2021 році у 22 регіонах України спостерігалось зростання обсягу виготовленої продукції, в порівнянні з 2020 роком. Найбільше зростання відбулося в таких областях: Тернопільська (приріст показника у 2021 році в порівнянні із 2020 роком склав 60,45 %), Вінницька (приріст показника у 2021 році в порівнянні із 2020 роком склав 47,72 %), Черкаська (приріст показника у 2021 році в порівнянні із 2020 роком склав 43,25 %), Хмельницька (приріст показника у 2021 році в порівнянні із 2020 роком склав 42,92 %), Харківська (приріст показника у 2021 році в порівнянні із 2020 роком склав 39,48 %), Миколаївська (приріст показника у 2021 році в порівнянні із 2020 роком склав 37,28 %), Рівненська (приріст показника у 2021 році в порівнянні із 2020 роком склав 37,26 %), Київська (приріст показника у 2021 році в порівнянні із 2020 роком склав 33,96 %).

Таблиця 2.3 – Обсяг виготовленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) вітчизняними підприємствами у розрізі регіонів протягом 2019-2021 років

Показники	Рік			Абсолютне відхилення (+,-) млн грн		Відносне відхилення (приріст / зменшення), %	
	2019	2020	2021	2020/2019	2021/2020	2020/2019	2021/2020
Вінницька	10280,5	10776,6	15919,6	496,1	5143	4,83	47,72
Волинська	2328,6	2530,8	3273,5	202,2	742,7	8,68	29,35
Дніпропетровська	20057,5	18064,8	21325,5	-1992,7	3260,7	-9,93	18,05
Донецька	6994,6	10137,4	11586,2	3142,8	1448,8	44,93	14,29
Житомирська	2706,7	2144,5	2649,4	-562,2	504,9	-20,77	23,54
Закарпатська	2217,9	1932,0	1751,9	-285,9	-180,1	-12,89	-9,32
Запорізька	3850,3	3136,1	3802,0	-714,2	665,9	-18,55	21,23
Івано-Франківська	3695,7	3843,7	5063,3	148	1219,6	4,00	31,73
Київська	10317,3	12613,0	16896,9	2295,7	4283,9	22,25	33,96
Кіровоградська	2047,0	1367,6	1269,1	-679,4	-98,5	-33,19	-7,20
Луганська	663,6	720,2	785,1	56,6	64,9	8,53	9,01
Львівська	10972,2	14196,4	18608,3	3224,2	4411,9	29,39	31,08
Миколаївська	4346,1	3359,7	4612,1	-986,4	1252,4	-22,70	37,28
Одеська	17893,6	28524,6	35693,3	10631	7168,7	59,41	25,13
Полтавська	7584,5	8146,4	9425,4	561,9	1279	7,41	15,70
Рівненська	3315,4	3290,4	4516,3	-25	1225,9	-0,75	37,26
Сумська	1553,7	1706,7	2055,6	153	348,9	9,85	20,44
Тернопільська	2415,8	2590,3	4156,2	174,5	1565,9	7,22	60,45
Харківська	14856,4	14492,9	20215,3	-363,5	5722,4	-2,45	39,48
Херсонська	1833,0	1306,1	1465,1	-526,9	159	-28,75	12,17
Хмельницька	3846,6	6606,3	9442,0	2759,7	2835,7	71,74	42,92
Черкаська	2071,7	2565,8	3675,5	494,1	1109,7	23,85	43,25
Чернівецька	2112,5	2176,2	1648,4	63,7	-527,8	3,02	-24,25
Чернігівська	1888,1	2440,2	2953,0	552,1	512,8	29,24	21,01
В цілому по Україні	181697,9	202080,8	258073,6	20382,9	55992,8	11,22	27,71

Джерело: складено автором на основі [35]

Водночас, варто зазначити, що у 2021 році було ряд областей у яких показник виготовленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) значно зменшився: Чернівецька (зменшення показника у 2021 році в порівнянні із 2020 роком склало 24,25 %), Закарпатська (зменшення показника у 2021 році в порівнянні із 2020 роком склало 9,32 %), Кіровоградська (зменшення показника у 2021 році в порівнянні із 2020 роком склало 7,2 %).

Таким чином, протягом 2019-2021 років, не зважаючи на значні обмеження спричинені поширенням вірусу COVID-19, обвалу ринку не спостерігалось. В цілому, по Україні обсяг виготовленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зріс на

11,22 % або на 20382,9 млн грн і склав 202080,8 млн грн, а у 2021 році в порівнянні з 2020 роком її обсяг зріс на 27,71 % або на 55992,8 млн грн і склав 258073,6 млн грн.

Проаналізуємо рівень рентабельності (збитковості) операційної діяльності підприємств будівельної галузі (рисунок 2.7)

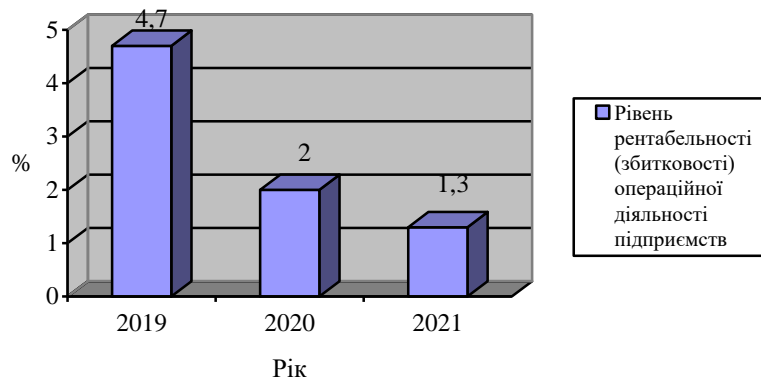

Рисунок 2.7 – Динаміка рівень рентабельності (збитковості) операційної діяльності підприємств будівельної галузі у 2019-2021 роках

Джерело: побудовано на основі [35]

На основі проведених розрахунків відзначимо, що рівень рентабельності операційної діяльності підприємств будівельної галузі протягом аналізованого періоду зменшується. Так, у 2020 році в порівнянні з 2019 роком рівень рентабельності операційної діяльності підприємств будівельної галузі зменшився на 57,45 % або на 2,7 в.п. і склав 2%. У 2021 році рівень рентабельності продовжив зменшуватися і у порівнянні з 2020 роком його значення зменшилося на 35 % або на 0,7 в.п. і склало 1,3 %.

Проаналізуємо рівень рентабельності (збитковості) всієї діяльності підприємств будівельної галузі (рисунок 2.8).

На основі проведених розрахунків відзначимо, що рівень рентабельності загальної діяльності підприємств будівельної галузі протягом аналізованого періоду також зменшується.

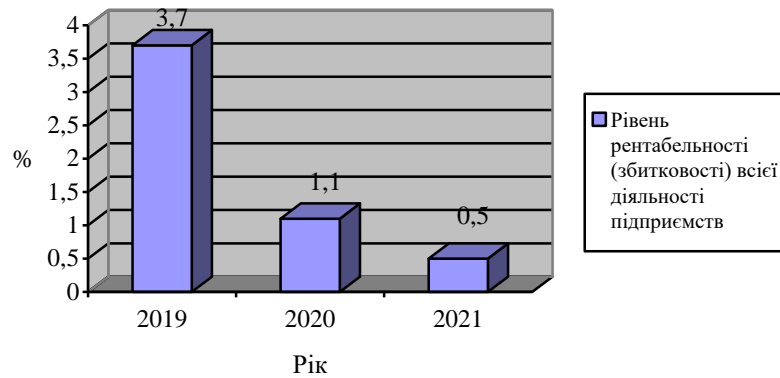

Рисунок 2.8 – Динаміка рівень рентабельності (збитковості) всієї діяльності підприємств будівельної галузі у 2019-2021 роках

Джерело: побудовано на основі [35]

Так, у 2020 році в порівнянні з 2019 роком рівень рентабельності всієї діяльності підприємств будівельної галузі зменшився на 70,27 % або на 2,6 в.п. і склав 1,1 %. У 2021 році рівень рентабельності продовжив зменшуватися і у порівнянні з 2020 роком його значення зменшилося на 54,55 % або на 0,6 в.п. і склало 0,5 %.

Таким чином, на основі проведеного аналізу зазначимо, що будівельна галузь України перебуває у складних умовах. Економічна криза у будівництві, яка була спричинена в переважній більшості жорсткими карантинними обмеженнями та зупинкою роботи значної кількості підприємств призвела до отримання значних збитків у 2020 році та рецесії у галузі. Поряд з цим протягом у 2021 років відбулося збільшення кількості компаній, які працюють на ринку, також зріс обсяг виготовленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами, збільшилася середньооблікова чисельність працівників та середньомісячний рівень заробітної плати працівників, які задіяні у будівництві. Не зважаючи на незначне відновлення та поживлення ринку у 2021 році показники рентабельності підприємств, які працюють у галузі продовжували зменшуватися.

2.2 Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ», м. Хмельницький в 2019-2021 роках

Товариство з обмеженою відповідальністю «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» засноване у 2012 році у м. Хмельницькому. Підприємство успішно працює на ринку будівельних послуг України протягом десяти років та надає послуги із будівництва, реконструкції та ремонту усіх типів житлових та нежитлових будівель.

Здійснено аналіз результати діяльності товариства у 2019-2021 роки. Аналіз складу та структури активів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках наведено у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз складу та структури активів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках

Показник	2019 рік, тис.грн	2020 рік, тис.грн	2021 рік, тис.грн	Частка у активах, %			Зміни в структурі, в.п.	
				2019 рік,	2020 рік,	2021 рік,	2020/2019	2021/2020
Основні засоби	674,6	702,1	527,6	5,01	7,84	3,64	2,83	-4,20
Усього необоротних активів	674,6	702,1	527,6	5,01	7,84	3,64	2,83	-4,20
Запаси	5608,5	4817,6	6076,2	41,62	53,79	41,94	12,17	-11,84
Поточна дебіторська заборгованість	3307,7	1515,5	2168,7	24,54	16,92	14,97	-7,62	-1,95
Гроші та їх еквіваленти	3399,8	1594,4	4985,7	25,23	17,80	34,41	-7,43	16,61
Інші оборотні активи	485,9	327,5	729,2	3,61	3,66	5,03	0,05	1,38
Усього оборотних активів	12801,9	8255	13959,8	94,99	92,16	96,36	-2,83	4,20
Баланс	13476,5	8957,1	14487,4	100	100	100	0	0

Джерело: побудовано автором на основі []

На основі проведених розрахунків відмітимо, що необоротні активи підприємства представлені лише основними засобами, частка яких у 2019 році склали 5,01 % у загальній структурі активів. Питома вага запасів у 2019 році займала найбільшу питому вагу у структурі активів і складала 41,62 %. Також

значними була частка поточної дебіторської заборгованості та грошових коштів та їх еквівалентів, а саме: 24,54 % та 25,23 %. Інші оборотні активи у 2019 році не займали значну питому вагу у структурі активів підприємств і становили 3,61 %. В цілому у структурі активів переважають оборотні активи, частка яких склала 94,99 %.

У 2020 році у структурі активів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» найбільшу питому вагу, які і у попередньому звітному періоді займали запаси, частка яких склала 53,79 %, що на 12,17 в.п. більше, ніж у 2019 році. Також значною була питома вага грошових коштів та їх еквівалентів, яка у 2020 році склала 17,8 %, що на 7,43 в.п. менше, ніж у 2019 році. Частка поточної дебіторської заборгованості у порівнянні з 2019 роком зменшилася на 7,62 в.п. і склала 16,92 %. Питома вага інших оборотних активів не зважаючи на незначне зростання у 2020 році в порівнянні з 2019 роком, а саме на 0,05 в.п. не здійснювала суттєвого впливу на загальну структуру активів товариства. Необоротні активи підприємства представлені лише основними засобами, частка яких у 2020 році склала 7,84 % у загальній структурі активів, що на 2,83 в.п. більше, ніж у 2019 році. Як і в 2019 році у 2020 році у структурі активів підприємства переважали оборотні активи, частка яких хоч і зменшилася на 2,83 в.п., все ж залишилася значною, а саме 92,16 %.

У 2021 році у структурі активів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» найбільшу питому вагу, які і у попередньому звітному періоді займали запаси, частка яких склала 41,94 %, що на 11,84 в.п. менше, ніж у 2020 році. Також значною була питома вага грошових коштів та їх еквівалентів, яка у 2021 році склала 34,41 %, що на 16,61 в.п. більше, ніж у 2020 році. Частка поточної дебіторської заборгованості у порівнянні з 2020 роком зменшилася на 1,95 в.п. і склала 14,97 %. Питома вага інших оборотних активів у 2021 році в порівнянні з 2020 роком зросла на 1,32 в.п. і склала 5,03 %. Необоротні активи підприємства представлені лише основними засобами, частка яких у 2021 році склала 3,64 % у загальній структурі активів, що на 4,2 в.п. менше, ніж у 2020

році. Як і в 2019 році у 2020 році у структурі активів підприємства переважали оборотні активи, частка яких зросла на 4,2 в.п., і склала 96,36 %.

Структура активів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» за 2019–2021 роки наведена на рисунку 2.9

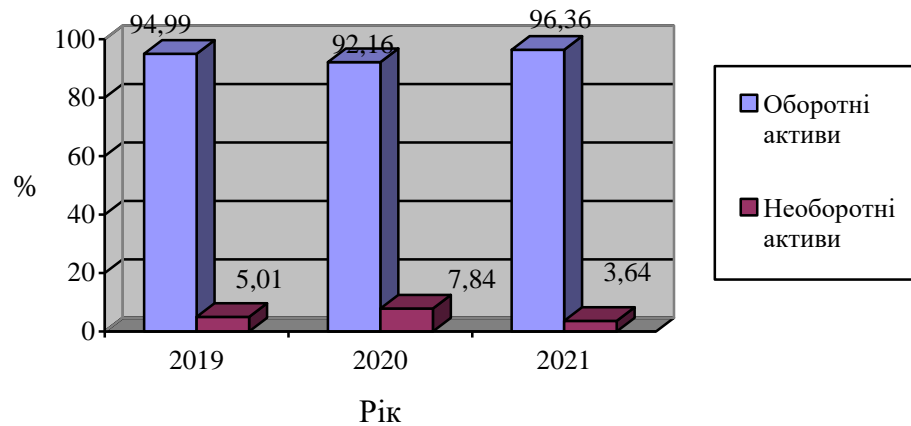

Рисунок 2.9 – Структура активів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019–2021 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці 2.4

Проаналізувавши структуру активів підприємства відмітимо, що протягом аналізованого періоду у структурі активів переважають оборотні активи, частка яких займає переважну питому вагу. Підвищення частки оборотних активів в поєднанні з ефективним їх використанням призведе до збільшення оборотності загальних активів. Серед основних факторів, що зумовили зміни у структурі активів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» є зростання питомої ваги грошових коштів та їх еквівалентів та ще більше зменшення частки основних засобів.

Проаналізувавши структуру активів дослідимо абсолютні та відносні зміни в активах ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках (таблиця 2.5)

Таблиця 2.5 – Аналіз абсолютних та відносних змін активів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках

Показник	2019р., тис.грн	2020р., тис.грн	2021р., тис.грн	Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Відносне відхилення (приріст/ зменшення), %.	
				2020/ 2019рр.	2021/ 2020рр.	2020/ 2019рр.	2021/ 2020рр.
Основні засоби	674,6	702,1	527,6	27,5	-174,5	4,08	-24,85
Усього необоротних активів	674,6	702,1	527,6	27,5	-174,5	4,08	-24,85
Запаси	5608,5	4817,6	6076,2	-790,9	1258,6	-14,10	26,13
Поточна дебіторська заборгованість	3307,7	1515,5	2168,7	-1792,2	653,2	-54,18	43,10
Гроші та їх еквіваленти	3399,8	1594,4	4985,7	-1805,4	3391,3	-53,10	212,70
Інші оборотні активи	485,9	327,5	729,2	-158,4	401,7	-32,60	122,66
Усього оборотних активів	12801,9	8255	13959,8	-4546,9	5704,8	-35,52	69,11
Баланс	13476,5	8957,1	14487,4	-4519,4	5530,3	-33,54	61,74

На основі даних, які наведені у таблиці 2.5 відмітимо, що основні засоби підприємства у 2019 році склали 674,6 тис. грн. У 2020 році в порівнянні з 2019 роком їх обсяг зріс на 4,08 % або на 27,5 тис. грн і склав 702,1 тис. грн. У 2021 році в порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг основних засобів зменшився на 24,85 % або на 174,5 тис. грн і склав 527,6 тис. грн.

В цілому необоротні активи підприємства представлені лише основними засобами, тому динаміка їх зміни збігається із динамікою основних засобів (рисунок 2.10).

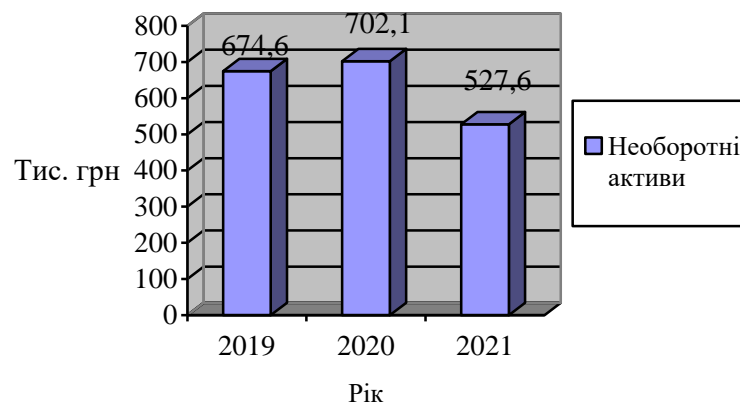

Рисунок 2.10 – Динаміка необоротних активів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках

Запаси товариства у 2019 році склали 5608,5 тис. грн. У 2020 році в порівнянні з 2019 роком їх обсяг зменшився на 14,1 % або на 790,9 тис. грн і склав 4817,6 тис. грн. У 2021 році в порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг запасів зріс на 26,13 % або на 1258,6 тис. грн і склав 6076,2 тис. грн (рисунок 2.11).

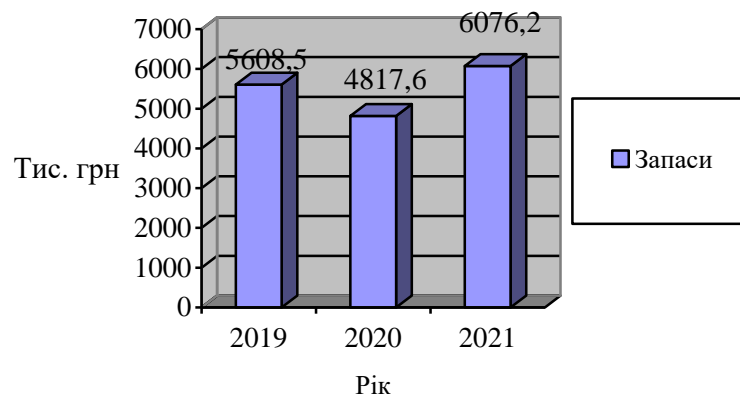

Рисунок 2.11 – Динаміка запасів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках

Джерело: складено автором на основі таблиці 2.5

Поточна дебіторська заборгованість ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році склали 3307,7 тис. грн. У 2020 році в порівнянні з 2019 роком її обсяг зменшився на 54,18 % або на 1792,2 тис. грн і склав 1515,5 тис. грн, що є позитивною тенденцією, оскільки дозволяє підприємству збільшити обсяг обігових коштів для забезпечення фінансово-господарської діяльності та свідчить про покращення кредитної політики товариства. У 2021 році в порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг поточної дебіторської заборгованості зріс на 43,1 % або на 653,2 тис. грн і склав 2168,7 тис. грн, що свідчить про погіршення платоспроможності контрагентів товариства та відволікання частини обігових коштів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» (рисунок 2.12).

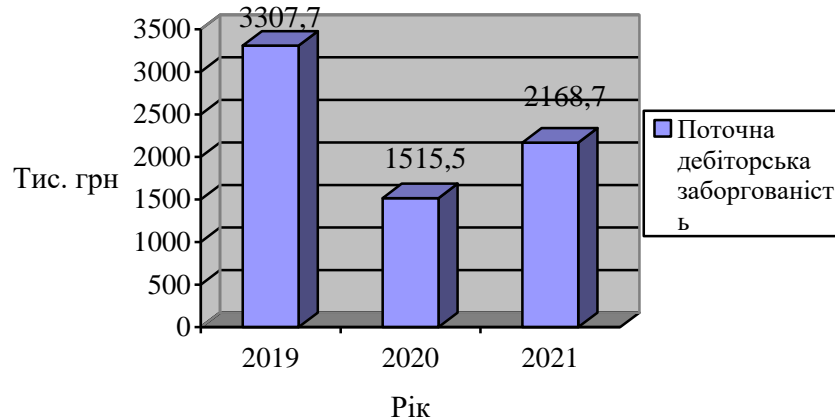

Рисунок 2.12 – Динаміка поточної дебіторської заборгованості ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках

Джерело: складено автором на основі таблиці 2.5

Грошові кошти та їх еквіваленти товариства у 2019 році склали 3399,8 тис. грн. У 2020 році в порівнянні з 2019 роком їх обсяг зменшився на 53,1 % або на 1805,4 тис. грн і склав 1594,4 тис. грн. У 2021 році в порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг грошових коштів та їх еквівалентів зріс на 212,7 % або на 3391,3 тис. грн і склав 4985,7 тис. грн (рисунок 2.13).

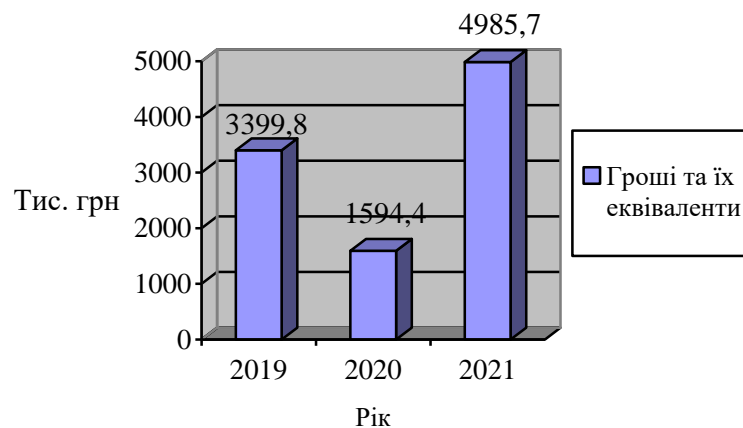

Рисунок 2.13 – Динаміка грошових коштів та їх еквівалентів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках

Джерело: складено автором на основі таблиці 2.5

Інші оборотні активи товариства у 2019 році склали 485,9 тис. грн. У 2020 році в порівнянні з 2019 роком їх обсяг зменшився на 32,6 % або на 158,4 тис. грн і склав 327,5 тис. грн. У 2021 році в порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг інших оборотних активів зріс на 122,66 % або на 401,7 тис. грн і склав 729,2 тис. грн.

В цілому оборотні активи ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році склали 12801,9 тис. грн. У 2020 році в порівнянні з 2019 роком їх обсяг зменшився на 35,52 % або на 4546,9 тис. грн і склав 8255 тис. грн. У 2021 році в порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг оборотних активів зріс на 69,11 % або на 5704,8 тис. грн і склав 13959,8 тис. грн. Зростання оборотних активів відбулося за рахунок збільшення обсягу усіх складових оборотних активів, а саме: запасів, поточної кредиторської заборгованості, грошових коштів та їх еквівалентів, а також інших оборотних активів (рисунок 2.14).

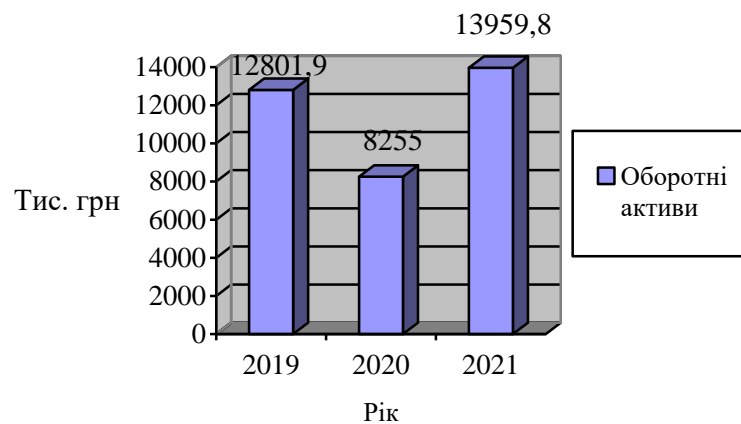

Рисунок 2.14 – Динаміка оборотних активів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках

Джерело: складено автором на основі таблиці 2.5

Загальний обсяг активів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році склав 13476,5 тис. грн. У 2020 році в порівнянні з 2019 роком їх обсяг зменшився на 33,34 % або на 4519,4 тис. грн і склав 8957,1 тис. грн. У 2021 році

в порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг активів зріс на 61,74 % або на 5530,3 тис. грн і склав 14487,4 тис. грн.

Проаналізуємо структуру фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІПІ» у 2019-2021 роках (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6 – Структура фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІПІ» у 2019-2021 роках

Стаття	Роки, тис. грн			Частка в структурі,%			Відхилення, %	
	2019	2020	2021	2019р.	2020р.	2021р.	2020/ 2019 р.	2021/ 2020р.
Статутний капітал	4000	4120	4120	29,68	46,00	28,44	16,32	-17,56
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	(164)	(131,8)	(55,7)	1,22	1,47	0,38	0,25	-1,09
Усього власних фінансових ресурсів	3836	3988,2	4064,3	28,46	44,53	28,05	16,06	-16,47
Поточна кредиторська заборгованість:								
за товари, роботи, послуги	3624,1	2581,7	3092,2	26,89	28,82	21,34	1,93	-7,48
з бюджетом	801,4	175,5	506,9	5,95	1,96	3,50	-3,99	1,54
зі страхування	585,6	34,6	45,9	4,35	0,39	0,32	-3,96	-0,07
з оплати праці	105,5	132,2	190,2	0,78	1,48	1,31	0,69	-0,16
Інші поточні зобов'язання	4523,9	2044,9	6497,9	33,57	22,83	44,85	-10,74	22,02
Усього поточних зобов'язань	9640,5	4968,9	10423,1	71,54	55,47	71,95	-16,06	16,47
Баланс	13476,5	8957,1	14487,4	100	100	100	0	0

Джерело : побудовано та пороховано за даними [46,47,48]

У 2019 році найбільшу питому вагу у структурі фінансових ресурсів підприємства займають інші поточні зобов'язання, частка яких склала 33,57 %. Також значною була частка статутного капіталу, яка склала 29,68 %. Питома вага поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги склала 26,89 %. Частка поточної кредиторської заборгованості з бюджетом становила 5,95 %. Питома вага поточної кредиторської заборгованості зі страхування складає 4,35 %. Решта статей пасиву балансу не здійснює значного впливу на формування фінансових ресурсів підприємства. В цілому, у структурі

фінансових ресурсів найбільшу питому вагу займають позикові кошти, а саме поточні зобов'язання частка яких склала 71,54 %. В той час як частка власного капіталу залишається на рівні 28,46 %.

У 2020 році найбільшу питому вагу у структуру фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» займає статутний капітал, частка якого склала 46 %, що на 16,32 в.п. більше, ніж у 2019 році. Також значною є питома вага поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, яка склала 28,82 %, що на 1,93 в.п. більше, ніж у 2019 році. Досить значну питому вагу у структурі фінансових ресурсів підприємства займають інші поточні зобов'язання, а саме 22,83 %, що на 10,74 в.п. менше, ніж у 2019 році. Решта статей пасиву балансу не здійснює значного впливу на формування фінансових ресурсів підприємства. В цілому, у структурі фінансових ресурсів найбільшу питому вагу займають позикові кошти, а саме поточні зобов'язання частка яких склала 55,47 %, що на 16,06 в.п. менше, у порівнянні з 2019 роком. В той час частка власного капіталу склала 44,53 %.

У 2021 році найбільшу питому вагу у структурі фінансових ресурсів підприємства займають інші поточні зобов'язання, частка яких склала 44,85 %, що на 22,02 в.п. більше, ніж у 2020 році. Значною у 2021 році була частка статутного капіталу, яка у порівнянні з 2020 роком зменшилася на 17,56 в.п. і склала 28,44 %. Питома вага поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги склала 21,34, що на 7,48 в.п. менше, ніж у 2020 році. Решта статей пасиву балансу не здійснює значного впливу на формування фінансових ресурсів підприємства. В цілому, у структурі фінансових ресурсів найбільшу питому вагу займають позикові кошти, а саме поточні зобов'язання частка яких склала 71,95 %, що на 16,47 в.п. більше, у порівнянні з 2020 роком. В той час частка власного капіталу склала 28,05 %.

Структура фінансових ресурсів за джерелами їх формування ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019–2021 роки наведена на рисунку 2.15

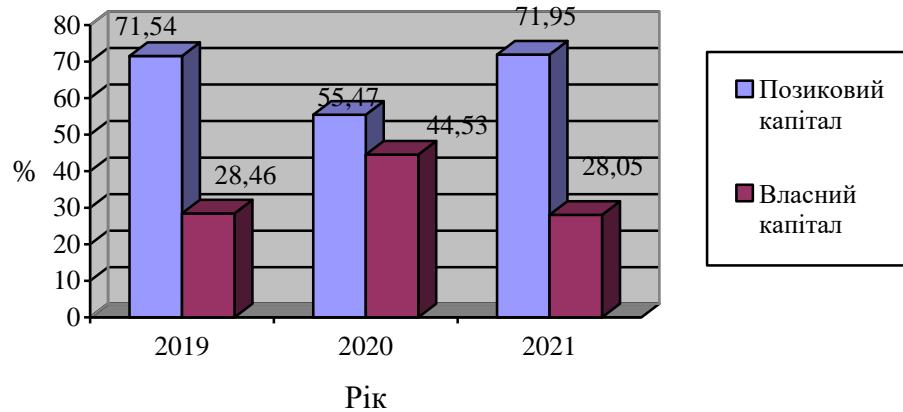

Рисунок 2.15 – Структура фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019–2021 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці 2.6

На основі проведених розрахунків відмітимо, що у структурі фінансових ресурсів переважають позикові кошти, що свідчить про зниження фінансової незалежності підприємства. Товариство для фінансування своєї діяльності не залучає довгострокові кошти, а здійснює формування обігових коштів в основному за рахунок інших поточних зобов'язань та кредиторської заборгованості.

Проаналізуємо обсяг фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках (таблиця 2.7)

Статутний капітал товариства у 2019 році становив 4000 тис. грн. У 2020 році його обсяг зріс у порівнянні з 2019 роком на 3 % або на 120 тис. грн і склав 4120 тис. грн. У 2021 році розмір статутного капіталу не зазнав змін і складав 4120 тис. грн.

На основі проведеного аналізу відмітимо, що обсяг непокритого збитку товариства мав тенденцію до зменшення. Так, нерозподілений збиток товариства у 2019 році склав 164 тис. грн. У 2020 році його обсяг зменшився на 19,63 % і склав 131,8 тис. грн. А у 2021 році його обсяг суттєво скоротився, а саме на 57,74 % і склав 55,7 тис. грн.

Таблиця 2.7 – Динаміка фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках

Показник	Роки, тис. грн			Абсолютне відхилення(+,-), тис. грн		Відносне відхилення, %	
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2020 / 2019	2021 / 2020
Статутний капітал	4000	4120	4120	120	0	3,00	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	(164)	(131,8)	(55,7)	32,2	76,1	-19,63	-57,74
Усього власних фінансових ресурсів	3836	3988,2	4064,3	152,2	76,1	3,97	1,91
Поточна кредиторська заборгованість:							
за товари, роботи, послуги	3624,1	2581,7	3092,2	-1042,4	510,5	-28,76	19,77
з бюджетом	801,4	175,5	506,9	-625,9	331,4	-78,10	188,83
зі страхування	585,6	34,6	45,9	-551	11,3	-94,09	32,66
з оплати праці	105,5	132,2	190,2	26,7	58	25,31	43,87
Інші поточні зобов'язання	4523,9	2044,9	6497,9	-2479	4453	-54,80	217,76
Усього поточних зобов'язань	9640,5	4968,9	10423,1	-4671,6	5454,2	-48,46	109,77
Баланс	13476,5	8957,1	14487,4	-4519,4	5530,3	-33,54	61,74

Незважаючи на позитивну тенденцію до зменшення обсягу непокритого збитку його наявність негативно впливає на обсяг та структуру власного капіталу.

Власні фінансові ресурси ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році склали 3836 тис. грн. У 2020 році їх обсяг у порівнянні з 2019 роком зріс на 3,97 % або на 152,2 тис. грн і склав 3988,2 тис. грн. У 2021 році власні фінансові ресурси товариства у порівнянні з 2020 роком зросли на 1,91 % або на 76,1 тис. грн і склали 4064,3 тис. грн (рисунок 2.16).

Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги у 2019 році склала 3624,1 тис. грн. У 2020 році її обсяг у порівнянні з 2019 роком зменшився на 28,76 % або на 1042,4 тис. грн і склав 2581,7 тис. грн. У 2021 році поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги товариства у порівнянні з 2020 роком зросла на 19,77 % або на 510,5 тис. грн і склала 3092,2 тис. грн

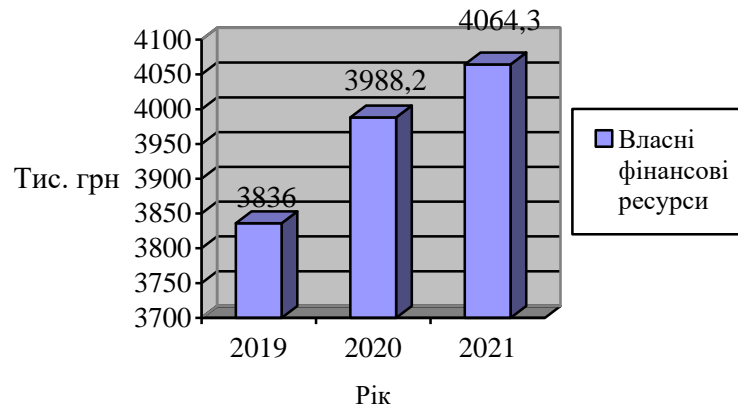

Рисунок 2.16 – Динаміка власних фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках

Джерело: складено автором на основі таблиці 2.7

Суттєве збільшення кредиторської заборгованості свідчить про погіршення платіжної дисципліни товариства та може свідчити про дефіцит коштів для фінансування діяльності, а також може спричинити погіршення репутації товариства і як наслідок його ділової активності.

Поточна кредиторська заборгованість з бюджетом у 2019 році склала 801,4 тис. грн. У 2020 році її обсяг у порівнянні з 2019 роком зменшився на 78,1 % або на 625,9 тис. грн і склав 175,5 тис. грн. У 2021 році поточна кредиторська заборгованість з бюджетом товариства у порівнянні з 2020 роком зросла на 188,83 % або на 331,4 тис. грн і склала 506,9 тис. грн.

Поточна кредиторська заборгованість зі страхування у 2019 році склала 585,6 тис. грн. У 2020 році її обсяг у порівнянні з 2019 роком зменшився на 94,09 % або на 551 тис. грн і склав 34,6 тис. грн. У 2021 році поточна кредиторська заборгованість зі страхування товариства у порівнянні з 2020 роком зросла на 32,66 % або на 11,3 тис. грн і склала 45,9 тис. грн.

Поточна кредиторська заборгованість з оплати праці у 2019 році склала 105,5 тис. грн. У 2020 році її обсяг у порівнянні з 2019 роком зріс на 25,31 % або на 26,7 тис. грн і склав 132,2 тис. грн. У 2021 році поточна кредиторська

заборгованість з оплати праці товариства у порівнянні з 2020 роком зросла на 43,87 % або на 58 тис. грн і склала 190,2 тис. грн.

Інші поточні зобов'язання у 2019 році склали 4523,9 тис. грн. У 2020 році їх обсяг у порівнянні з 2019 роком зменшився на 54,8 % або на 2479 тис. грн і склав 2044,9 тис. грн. У 2021 році інші поточні зобов'язання товариства у порівнянні з 2020 роком зросли на 217,76 % або на 4453 тис. грн і склали 6497,9 тис. грн.

Загальний обсяг поточних зобов'язань ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році склав 9640,5 тис. грн. У 2020 році їх обсяг у порівнянні з 2019 роком зменшився на 48,46 % або на 4671,6 тис. грн і склав 4968,9 тис. грн. У 2021 році загальний обсяг поточних зобов'язань товариства у порівнянні з 2020 роком зріс на 109,77 % або на 5454,2 тис. грн і склав 10423,1 тис. грн (рисунок 2.17).

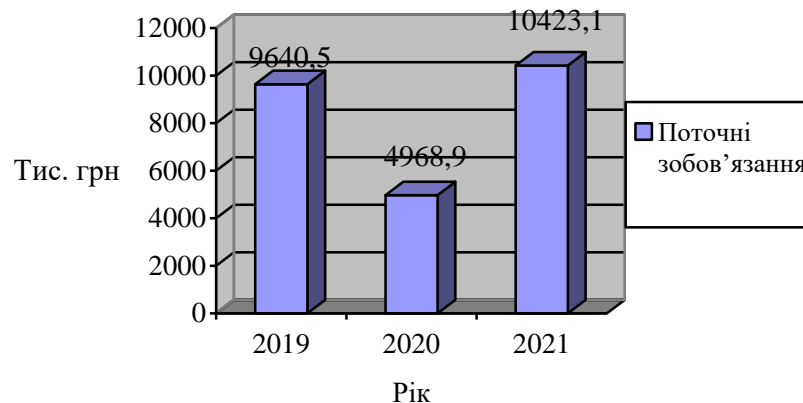

Рисунок 2.17 – Динаміка поточних зобов'язань ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках

Джерело: складено автором на основі таблиці 2.7

Проаналізуємо фінансові результати ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках (таблиця 2.7).

На основі проведених розрахунків відмітимо негативну тенденцію зменшення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) протягом аналізованого періоду.

Таблиця 2.7 – Динаміка фінансових результатів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках

Показник	Роки, тис. грн			Абсолютне відхилення(+,-), тис. грн		Відносне відхилення, %	
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2020 / 2019	2021 / 2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	24839,3	17363,2	16889,9	-7476,1	-473,3	-30,10	-2,73
Інші доходи	983,9	892,9	675	-91	-217,9	-9,25	-24,40
Разом доходи	25823,2	18256,1	1764,9	-7567,1	-16491,2	-29,30	-90,33
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	(24342,8)	(16666,8)	(15729)	-7676	-937,8	-31,53	-5,63
Інші витрати	(1441,8)	(1550,3)	(1752,8)	108,5	202,5	7,53	13,06
Разом витрати	(25784,6)	(18217,1)	(17481,8)	-7567,5	-735,3	-29,35	-4,04
Фінансовий результат до оподаткування	38,6	39	83,1	0,4	44,1	1,04	113,08
Податок на прибуток	(2,8)	(6,9)	(7)	4,1	0,1	146,43	1,45
Чистий прибуток (збиток)	35,8	32,1	76,1	-3,7	44	-10,34	137,07

Так, у 2019 році його обсяг склав 24839,3 тис. грн. У 2020 році чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у порівнянні з 2019 роком зменшився на 30,1 % або на 7476,1 тис. грн і склав 17363,2 тис. грн. У 2021 році його обсяг у порівнянні з 2020 роком зменшився на 2,73 % або на 473,3 тис. грн і склав 16889,9 тис. грн.

Інші доходи ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році склали 983,9 тис. грн. У 2020 році їх обсяг у порівнянні з 2019 роком зменшився на 9,25 % або на 91 тис. грн і склав 892,9 тис. грн. У 2021 році інші доходи товариства у порівнянні з 2020 роком зменшилися на 24,4 % або на 217,9 тис. грн і склали 675 тис. грн.

Загальний обсяг доходів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році склав 25823,2 тис. грн. У 2020 році їх обсяг у порівнянні з 2019 роком зменшився на 29,3 % або на 7567,1 тис. грн і склав 18256,1 тис. грн. У 2021 році загальний обсяг доходів товариства у порівнянні з 2020 роком зменшився на 90,33 % або на 16491,2 тис. грн і склав 1764,9 тис. грн.

Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2019 році становила 24342,8 тис. грн. У 2020 році її обсяг у порівнянні з 2019 роком зменшився на 31,53 % або на 7676 тис. грн і склав 16666,8 тис. грн. У 2021 році собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) товариства у порівнянні з 2020 роком зменшилися на 5,63 % або на 937,8 тис. грн і склала 15729 тис. грн. Зменшення собівартості продукції було спричинено зменшенням обсягу реалізованої продукції (наданих будівельних послуг).

Інші витрати ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році склали 1441,8 тис. грн. У 2020 році їх обсяг у порівнянні з 2019 роком зріс на 7,53 % або на 108,5 тис. грн і склав 1550,3 тис. грн. У 2021 році їх обсяг у порівнянні з 2020 роком зменшилися на 13,06 % або на 202,5 тис. грн і склав 1752,8 тис. грн.

Загальний обсяг витрат ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році склав 25784,6 тис. грн. У 2020 році їх обсяг у порівнянні з 2019 роком зменшився на 29,35 % або на 7567,5 тис. грн і склав 18217,1 тис. грн. У 2021 році загальний обсяг витрат товариства у порівнянні з 2020 роком зменшився на 4,04 % або на 735,3 тис. грн і склав 17481,8 тис. грн.

Фінансовий результат до оподаткування товариства у 2019 році склав 38,6 тис. грн. У 2020 році його обсяг у порівнянні з 2019 роком зріс на 1,04 % або на 0,4 тис. грн і склав 39 тис. грн. У 2021 році його обсяг у порівнянні з 2020 роком зріс на 113,08 % або на 44,1 тис. грн і склав 83,1 тис. грн.

Податок на прибуток товариства у 2019 році склав 2,8 тис. грн. У 2020 році його обсяг у порівнянні з 2019 роком зріс на 146,43 % або на 4,1 тис. грн і склав 6,9 тис. грн. У 2021 році обсяг податку на прибуток у порівнянні з 2020 роком зріс на 1,45 % або на 0,1 тис. грн і склав 7 тис. грн.

Чистий прибуток ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році склав 35,8 тис. грн. У 2020 році його обсяг у порівнянні з 2019 роком зменшився на 10,34 % або на 3,7 тис. грн і склав 32,1 тис. грн. У 2021 році обсяг чистого прибутку товариства у порівнянні з 2020 роком зріс на 137,07 % або на 44 тис. грн і склав 76,1 тис. грн (рисунок 2.18).

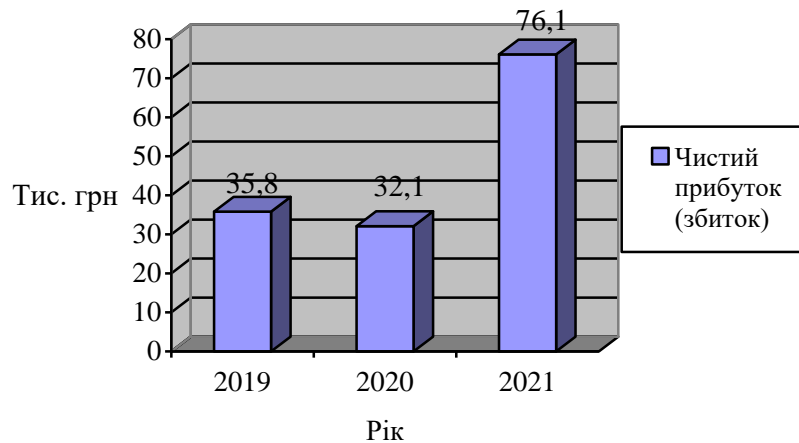

Рисунок 2.18 – Динаміка чистого прибутку ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках

Джерело: складено автором на основі таблиці 2.7

Таким чином, на основі проведених розрахунків відмітимо, що протягом аналізованого періоду ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» формувало фінансові ресурси в переважній більшості із позикових короткострокових джерел та використовувало кредиторську заборгованість як інструмент поповнення обігових коштів. Протягом 2019-2021 років на підприємстві скоротився обсяг реалізованої продукції (наданих будівельних послуг), що спричинило зменшення чистого доходу від реалізації продукції та її собівартості. В цілому, не зважаючи на певне скорочення обсягів діяльності товариство залишилося прибутковим.

3 Напрями удосконалення управління фінансовими ресурсами на прикладі ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ», м. Хмельницький

Невід'ємною характеристикою вітчизняної економіки є невизначеність, ризиковість та динамічність зовнішнього і внутрішнього середовища. За таких умов вітчизняні підприємства, не залежно від галузевої приналежності, велике значення надають питанням трансформації механізмів управління діяльністю відповідно до нових викликів та умов ринку. Важливе місце у системі управління суб'єктами господарювання за наявності проблем забезпечення фінансування господарської діяльності, зростання частки дебіторської та кредиторської заборгованості в структурі активів та пасивів підприємств, зростання фінансової залежності, зниження рівня рентабельності підприємств займає управління фінансовими ресурсами підприємства, яке не можливо реалізувати без ґрунтовного аналізу діяльності підприємства та визначення особливостей формування, розміщення та використання його фінансових ресурсів підприємства.

З метою удосконалення системи управління фінансовими ресурсами вітчизняних підприємств пропонуємо здійснювати оцінку фінансових ресурсів за наступними етапами:

- аналіз структури фінансових ресурсів суб'єктів господарювання;
- аналіз відносних та абсолютних змін складових фінансових ресурсів підприємства;
- аналіз показників, які характеризують залучення фінансових ресурсів;
- аналіз показників, які характеризують розміщення фінансових ресурсів;
- аналіз показників, які характеризують використання фінансових ресурсів.

Проаналізуємо динаміку показників, які характеризують формування, використання та розміщення фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках.

Показники, які характеризують формування фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках наведені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Показники, які характеризують формування фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках

Показник	Роки			Відносне відхилення, %	
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020
Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	0,29	0,45	0,28	55,17	-37,78
Коефіцієнт концентрації позикових фінансових ресурсів	0,71	0,55	0,72	-22,54	30,91
Коефіцієнт фінансового ризику(фінансового левериджу)	2,52	1,25	2,57	-50,40	105,60
Коефіцієнт фінансування	0,4	0,81	0,39	102,50	-51,85
Коефіцієнт маневреності власних фінансових ресурсів	3,34	2,07	3,44	-38,02	66,18
Коефіцієнт поточної заборгованості	0,71	0,55	0,72	-22,54	30,91

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності товариства

На основі проведеного аналізу відмітимо, що коефіцієнт автономії ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році склав 0,29, що свідчить про те, що на одну гривню авансованих коштів у діяльність товариства 29 копійок припадає власних фінансових ресурсів. У 2020 році коефіцієнт автономії зріс на 55,17 % у порівнянні з 2019 роком і склав 0,45, що свідчить про зростання рівня фінансової незалежності товариства. Проте у 2021 році значення коефіцієнта зменшилося у порівнянні з 2020 роком на 37,78 % і склало 0,28, що є негативною тенденцією та свідчить про підвищення рівня залежності товариства від контрагентів.

Коефіцієнт концентрації позикових фінансових ресурсів є оберненим до коефіцієнта автономії і характеризує частину позикових фінансових ресурсів в активах суб'єкта господарювання та демонструє рівень його залежності від позикодавців. Як свідчать дані таблиці 3.1 показник концентрації позикових фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році склав 0,71, що свідчить про значний рівень залежності товариства від кредиторів. У

2020 році значення коефіцієнта у порівнянні з 2019 роком зменшилося на 22,54 % і склало 0,55, що свідчить про підвищення рівня фінансової незалежності та покращення ефективності управління фінансовими ресурсами. У 2021 році коефіцієнт концентрації позикових фінансових ресурсів у порівнянні з 2020 роком зріс на 30,91 % і склав 0,72, що свідчить про втрату товариством самостійності в прийнятті управлінських рішень та посилення залежності від кредиторів.

Коефіцієнт фінансового ризику або фінансового левериджу ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році склав 2,52, що свідчить проте, що на одну гривню власних фінансових ресурсів, які вкладені у діяльність товариства припадає 2 гривні 52 копійки позикових фінансових ресурсів. У 2020 році у порівнянні з 2019 роком значення коефіцієнта зменшилося на 50,4 % і склало 1,25, що свідчить про зменшення рівня фінансового ризику. У 2021 році коефіцієнт фінансового ризику у порівнянні з 2020 роком зріс на 105,6 % і склав 2,57, що свідчить проте, що на одну гривню власних фінансових ресурсів, які вкладені у діяльність товариства припадає 2 гривні 57 копійки позикових фінансових ресурсів.

Коефіцієнт фінансування відображає співвідношення власних та позикових фінансових ресурсів, які використовуються для фінансування діяльності суб'єкта господарювання. Так, у 2019 році коефіцієнт фінансування ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» склав 0,4, що свідчить проте, що на одну гривню власних фінансових ресурсів припадає 40 копійок позикових коштів товариства. У 2020 році значення коефіцієнта у порівнянні з 2019 роком зросло на 102,5 % і склало 0,81, що відповідає рекомендованим межах. У 2021 році значення коефіцієнта зменшилося на 51,85 % і склало 0,39, що свідчить проте, що на одну гривню власних фінансових ресурсів припадає 39 копійок позикових коштів товариства.

Коефіцієнт маневреності власних фінансових ресурсів відображає частину власних фінансових ресурсів, яка використовується суб'єктом господарювання для фінансування поточної господарської діяльності.

Коефіцієнт маневреності власних фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році становив 3,34. У 2020 році у порівнянні з 2019 роком значення показника зменшилося на 38,02 % і склало 2,07. А у 2021 році в порівнянні з 2020 роком значення коефіцієнту маневреності власних фінансових ресурсів зросло на 66,18 % і склало 3,44.

Коефіцієнт поточної заборгованості відображає частину активів підприємства, яку сформовано за рахунок короткострокових джерел фінансування. Оскільки ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» для фінансування своєї діяльності використовує виключно короткострокові позикові кошти, то значення коефіцієнту поточної заборгованості та коефіцієнту концентрації позикових фінансових ресурсів протягом аналізованого періоду збігається.

Таким чином, протягом аналізованого періоду показники залучення фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» свідчать про значний ступінь залежності товариства від зовнішніх джерел фінансування. За таких умов ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» необхідно переглянути структуру фінансових ресурсів у бік збільшення частки власних коштів. Також доцільно для фінансування діяльності обирати довгострокові позикові кошти, а не надавати перевагу короткостроковим джерелам.

Проаналізуємо показники, які характеризують розміщення фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 – Показники, які характеризують розміщення фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках

Показник	Роки			Відносне відхилення, %	
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,35	0,32	0,48	-9,01	49,07
Коефіцієнт поточної ліквідності (швидкої ліквідності)	0,75	0,69	0,76	25,56	-19,76
Коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття)	1,33	1,66	1,34	25,11	-19,38
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,65	0,52	0,57	-20,00	9,62
Обсяг чистих оборотних коштів	3161,4	3286,1	3536,7	3,94	7,63

Коефіцієнт абсолютної ліквідності ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» протягом аналізованого періоду знаходився в рекомендованих межах, що свідчить про можливість товариства розрахуватися з терміновими боргами та поточними зобов'язаннями за рахунок наявних грошових коштів. Так, у 2019 році значення коефіцієнта склало 0,35. У 2020 році в порівнянні з 2019 роком значення коефіцієнта зменшилося на 9,01 % і склало 0,32. У 2021 році у порівнянні з 2020 роком значення коефіцієнту абсолютної ліквідності зросло на 49,07% і склало 0,48. Суттєве зростання коефіцієнту абсолютної ліквідності товариства свідчить про неефективне використання грошових коштів.

Коефіцієнт поточної ліквідності (швидкої ліквідності) характеризує платіжні можливості суб'єктів господарювання, тобто можливість погашення поточних зобов'язань. В економічній літературі нормативне значення коефіцієнта варіюється від 0,6 до 1. На основі проведених розрахунків відмітимо, що протягом 2019-2021 років значення коефіцієнту поточної ліквідності ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» знаходилося в межах 0,69-0,76, що свідчить про спроможність товариства погашати за рахунок своїх найліквідніших оборотних коштів поточні зобов'язання. У 2021 році значення коефіцієнту поточної ліквідності було найбільшим за аналізований період і становило 0,76, тобто саме у 2021 році ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» мало найкращі платіжні можливості.

Коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття) відображає здатність суб'єкта господарювання забезпечити власні короткострокові зобов'язання оборотними активами. Коефіцієнт покриття є загальним виміром ліквідності активів підприємства. В економічній літературі нормативне значення коефіцієнта варіюється від 1,5 до 2,5, але не має становити менше 1. На основі проведених розрахунків відмітимо, що протягом 2019-2021 років значення коефіцієнту загальної ліквідності ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» знаходилося в межах 1,33-1,66, що свідчить про спроможність товариства забезпечити власні короткострокові зобов'язання оборотними активами. Найбільше значення коефіцієнта спостерігалось у 2020 році і складало 1,66.

Ще одним важливим показником, який дозволяє проаналізувати кредитну політику підприємства та характеризує ефективність розміщення фінансових ресурсів є коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості. В економічній літературі нормативне значення коефіцієнта дорівнює 1, що означає, що підприємство може розрахуватися з своїми кредиторами в повному обсязі за рахунок дебіторів. На основі проведених розрахунків відмітимо, що протягом 2019-2021 років значення коефіцієнту співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» знаходилося в межах 0,52-0,65, що є значно нижчим за нормативне значення та означає, що кредиторська заборгованість підприємства значно перевищує рівень дебіторської, тобто підприємство не зможе розрахуватися зі своїми боржниками за рахунок дебіторів. Найбільше значення коефіцієнту співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості у ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» спостерігалось у 2019 році і складало 0,65. Найнижчий рівень коефіцієнту було у 2020 році, що складало 0,52.

Чисті оборотні кошти потрібні підприємствам для підтримки їх фінансової стійкості, оскільки коли оборотні активи перевищують суму поточних зобов'язаннями, то суб'єкти господарювання не тільки здатні погашати короткострокові боргові зобов'язання, але й мають достатні резерви для розширення власної діяльності. Оптимальне значення показника залежить від специфіка діяльності підприємства, його галузевої приналежності, масштабів фінансово-господарської діяльності, рівня дебіторської заборгованості. У 2019 році обсяг чистих оборотних коштів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» склав 3161,4 тис. грн. У 2020 році в порівнянні з 2019 роком обсяг чистих оборотних коштів товариства зріс на 3,94 % і склав 3286,1 тис. грн. У 2021 році в порівнянні з 2020 роком їх обсяг зріс на 7,63 % і склав 3536,7 тис. грн, що є позитивною тенденцією.

Таким чином, проаналізувавши показники, які дозволяють отримати інформацію про розміщення фінансових ресурсів відмітимо, що протягом аналізованого періоду показники ліквідності ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ»

перебували в межах нормативних значень, що дозволяє товариству швидко розраховуватися із терміновими боргами та залишатися платоспроможним.

Проаналізуємо показники, які є інформативними з позицій використання фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3 – Показники, які характеризують використання фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках

Показник	Роки			Відносне відхилення, %	
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020
Рентабельність фінансових ресурсів	0,27	0,36	0,53	33,33	47,22
Рентабельність власних фінансових ресурсів	0,93	0,8	1,87	-13,98	133,75
Рентабельність позикових фінансових ресурсів	0,37	0,65	0,73	75,68	12,31
Оборотність власних фінансових ресурсів	6,48	4,35	4,16	-32,87	-4,37
Оборотність позикових фінансових ресурсів	2,58	3,49	1,62	35,27	-53,58
Період окупності фінансових ресурсів	376,44	279,04	190,37	-25,87	-31,78

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності товариства

На основі проведених розрахунків відмітимо, що протягом аналізованого періоду спостерігалася тенденція збільшення рівня рентабельності фінансових ресурсів. Так у 2019 році рентабельність фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» склала 0,27 %. У 2020 році рівень рентабельності зріс і склав 0,36%, а у 2021 році значення показника становило 0,53 %.

Рентабельність власних фінансових ресурсів характеризує суму чистого прибутку, який припадає на одиницю власних фінансових ресурсів. На основі проведених розрахунків відмітимо, що у 2019 році рентабельність власних фінансових ресурсів становила 0,93 %. У 2020 році в порівнянні з 2019 роком рентабельність власних фінансових ресурсів зменшилася і склала 0,8 %. У 2021 році спостерігалася найбільше значення коефіцієнта, а саме 1,87 %, що свідчить про позитивну динаміку зростання чистого прибутку товариства.

Рентабельність позикових фінансових ресурсів характеризує суму чистого прибутку, який припадає на одиницю позикових фінансових ресурсів. На основі проведених розрахунків відмітимо, що у 2019 році рентабельність позикових фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» становила 0,37 %. У 2020 році в порівнянні з 2019 роком рентабельність позикових фінансових ресурсів зросла і склала 0,65 %. У 2021 році спостерігалось найбільше значення коефіцієнта, а саме 0,73 %, що свідчить про збільшення ефективності використання позикових коштів підприємства.

Оборотність власних фінансових ресурсів показує скільки чистої виручки від реалізації продукції припадає на одиницю власних фінансових ресурсів підприємства. На основі проведених розрахунків відмітимо, що протягом аналізованого періоду оборотність власних фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» мала тенденцію до зниження, що свідчить про зменшення обсягу чистої виручки товариства в 2019-2021 роках. У 2021 році спостерігалось найнижче значення показника, яке склало 4,16.

Оборотність позикових фінансових ресурсів показує скільки чистої виручки від реалізації продукції припадає на одиницю позикових фінансових ресурсів підприємства. На основі проведених розрахунків відмітимо, що протягом аналізованого періоду оборотність позикових фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» знаходилася в межах 1,62-3,49. У 2021 році спостерігалось найнижче значення показника, яке склало 1,62.

Період окупності фінансових ресурсів показує за який термін фінансові ресурси підприємства будуть компенсовані чистим прибутком. Оптимальним значенням показника є його мінімальні значення, що свідчатиме про високий рівень оборотності фінансових ресурсів. На основі проведених розрахунків відмітимо, що період окупності фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» мала тенденцію до зниження, що є позитивною характеристикою. Однак, не зважаючи на зменшення періоду окупності фінансових ресурсів все ж період, протягом якого фінансові ресурси, які інвестовані в активи товариства,

будуть компенсовані чистим прибутком є досить значним та у 2021 становить 190 днів.

Проаналізувавши показники залучення, розміщення та використання фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках відзначимо необхідність трансформації системи управління фінансовими ресурсами, що дозволить забезпечення її адекватності та сприятиме швидшій адаптації нестабільних умов ринку.

Управління формуванням, розміщенням та використанням фінансових ресурсів має носити системний характер.

«Системний характер управління фінансовими ресурсами визначається наявністю певної сукупності елементів, поводження кожного з яких впливає на поведінку цілого, вплив кожного з них на систему взаємозалежні, а сама система є складовою інших систем і залежить від їх функціонування» [35, с. 333].

Від того, наскільки раціонально відбувається формування та використання фінансових ресурсів, залежить подальше функціонування підприємства та потенціал до його економічного зростання. Також ефективне управління фінансовими ресурсами є важливим базисом для досягнення основної мети діяльності підприємства, а саме отримання прибутку.

Під час управління фінансовими ресурсами важливо чітко прослідкувати процес їх формування. При цьому важливо зазначити, що в сучасних умовах господарювання підприємства не можуть надавати перевагу якомусь єдиному джерелу формування коштів. Так, за умови використання виключно власних фінансових ресурсів суб'єкт господарювання забезпечить себе досить високим рівнем автономії та фінансової стійкості, але тим самим обмежить темпи потенційного розвитку за умови залучення позикових коштів. Однак при використанні позикових фінансових ресурсів зростає рівень ризиків та зменшується рівень фінансової безпеки підприємства. В таких умовах необхідно дотримуватися оптимального співвідношення фінансових ресурсів та дотримуватися принципів раціональності та безпечності під час використання

різних джерел фінансування та не відмовлятися від правильного використання позикових коштів у разі потреби. Керівництву ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» необхідно звернути увагу на необхідність перегляду власної політики фінансування діяльності підприємства та забезпечити формування фінансових ресурсів з різних джерел, при цьому неухильно дотримуючись збалансованості й оптимальності їх структури. Підприємству необхідно надати перевагу власним фінансовим ресурсами та довгостроковим позиковим коштам. Також варто використовувати альтернативні новітні інструментів формування фінансових ресурсів, зокрема: краудфандинг, краудсорсинг, краудінвестмент та краудлендінг, що дозволить забезпечити стабільну діяльність, бути стійкішим та незалежним від мінливих умов ринку.

З метою уникнення можливих труднощів важливо забезпечити необхідну кваліфікацію працівників, які приймають управлінські рішення або надають інформацію для їх прийняття. «Саме професіонали мають оцінювати економічну доцільність залучення додаткових джерел та займатись аналізом вартості кожного з них, щоб знайти найбільш оптимальний варіант. Також саме вони мають не допускати значного переважання частки позикових коштів та прослідковувати відповідність співвідношення обсягів залучених фінансових ресурсів і сформованих активів, що є важливим показником» [11, с. 75].

Однак усі наведені вище заходи та напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів повинні йти у комплексі із раціональним розміщенням та використанням фінансових ресурсів. ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» необхідно запровадити систему моніторингу та оптимізації постійних та змінних витрат, оптимізувати бізнес-процеси та по можливості передати частину бізнес-процесів на аутсорсинг, що дозволить зменшити нерациональність розміщення та використання фінансових ресурсів.

Основні напрями оптимізації управління фінансовими ресурсами ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ», які включають управління активами, власними та позиковими фінансовими ресурсами, фінансовими ризиками та безпекою наведено в таблиці 3.4

Таблиця 3.4 – Напрями оптимізації управління фінансовими ресурсами ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ»

Напрями оптимізації	Зміст
Планування активів	<ul style="list-style-type: none"> – виявлення реальної потреби в окремих видах активів, виходячи з запланованих обсягів діяльності; – оптимізація структури активів за критерієм ліквідності та платоспроможності; – оптимізація структури активів за критерієм інвестиційної привабливості
Формування структури фінансових ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> – визначення загальної потреби в фінансових ресурсах для забезпечення діяльності підприємства; – вибір оптимальних джерела фінансування діяльності підприємства на окремих етапах його розвитку; – оцінка можливості інноваційних форм; – оптимізація фінансової структури капіталу за критерієм мінімізації вартості його залучення та забезпечення фінансової стійкості підприємства
Управління активами (оборотними та необоротними)	<ul style="list-style-type: none"> – аналіз і прогнозування тривалості окремих циклів оборотного капіталу; – забезпечення прискорення обороту окремих видів оборотних активів; – підвищення ефективності їх використання; – забезпечення ефективного використання основних засобів; – розробка заходів щодо збільшення фондівіддачі; – управління запасами підприємства
Управління інвестиціями	<ul style="list-style-type: none"> – формування інвестиційної політики підприємства; – формування інвестиційного портфеля; – приведення показників та звітності підприємства у відповідність до вимог міжнародних ринків капіталу
Управління формуванням власних фінансових ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> – визначення потреби у власних фінансових ресурсах; – підтримання фінансової стійкості підприємства; – досягнення цільової структури власних фінансових ресурсів підприємства
Управління залученням позикових фінансових ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> – оптимізація співвідношення короткострокових і довгострокових позикових коштів; – мінімізація вартості позикових коштів; – вивчення альтернатив співпраці з банками та іншими фінансово-кредитними установами, зокрема країн ЄС
Управління фінансовими ризиками	<ul style="list-style-type: none"> – ідентифікація фінансових ризиків; – визначення рівня ризиків і їх наслідків; – моніторинг ризиків; – формування програми заходів щодо зменшення впливу фінансових ризиків
Управління фінансовою безпекою	<ul style="list-style-type: none"> – визначення рівня складових фінансової безпеки підприємства; – визначення загроз за складовими фінансової безпеки підприємства; – визначення інтегрального індексу фінансової безпеки підприємства

Таким чином, управління фінансовими ресурсами є системним комплексним процесом, який пов'язаний із необхідністю своєчасного вибору джерел формування фінансових ресурсів, виокремлення напрямів їх використання і розміщення та є ключовою функцією фінансового менеджменту. При цьому прийняття обґрунтованих управлінських рішень має базуватися на вивченні зовнішніх та внутрішніх чинників, які впливають на процеси залучення та розміщення фінансових ресурсів. Модель управління фінансовими ресурсами має інтегруватися в загальну систему управління, спрямовуватись на оптимізацію напрямків фінансової діяльності, максимізацію прибутку та ринкову капіталізації підприємства.

Висновки

У першому розділі кваліфікаційної роботи проаналізовано погляди науковці на сутність поняття «фінансові ресурси» та згруповано і доповнено основні підходи до трактування їх змісту підходом орієнтованим на форму прояву та призначення фінансових ресурсів та орієнтованим на активи підприємства, що дозволить систематизувати існуючі визначення та полегшити їх аналіз. Також у роботі досліджено і розширено характеристики фінансових ресурсів шляхом їх трактувати як індикатора фінансової безпеки та матеріальне вираження фінансових відносин підприємства. У ході дослідження систематизовано класифікаційні ознаки до структурування фінансових ресурсів та виокремлено зовнішні і внутрішні джерела формування фінансових ресурсів підприємства. На основі проведеного дослідження, вивчення основних підходів до трактування сутності поняття «фінансові ресурси», виокремлення основних характеристик та вивчення класифікаційних ознак, запропоновано трактувати фінансові ресурси підприємства як матеріальне вираженням фінансових відносин, які виникають між підприємством та його контрагентами, формуються із зовнішніх та внутрішніх джерел в результаті основної, фінансової та інвестиційної діяльності, мають фондову та нефондову форму та використовуються суб'єктами господарювання для досягнення поставлених цілей. У роботі виокремлено принципи формування системи управління фінансовими ресурсами, розглянуто основні концепції управління фінансовими ресурсами. У ході дослідження визначено, що ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства базується на виборі певної сукупності факторів, які впливають на процес їх формування, розміщення, використання та згруповано фактори, які впливають на систему управління фінансовими ресурсами.

У другому розділі кваліфікаційної роботи здійснено аналіз сучасного стану розвитку будівельної галузі в Україні. На основі проведеного аналізу

зазначимо, що будівельна галузь України перебуває у складних умовах. Економічна криза у будівництві, яка була спричинена в переважній більшості жорсткими карантинними обмеженнями та зупинкою роботи значної кількості підприємств призвела до отримання значних збитків у 2020 році та рецесії у галузі. Поряд з цим, протягом у 2021 років відбулося збільшення кількості компаній, які працюють на ринку, також зріс обсяг виготовленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами, збільшилася середньооблікова чисельність працівників та середньомісячний рівень заробітної плати працівників, які задіяні у будівництві. Не зважаючи на незначне відновлення та поживлення ринку у 2021 році показники рентабельності підприємств, які працюють у галузі продовжували зменшуватися. Також у роботі здійснено аналіз фінансово-господарського стану ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ», м. Хмельницький в 2019-2021 роках. Так, необоротні активи підприємства представлені лише основними засобами, які у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зросли на 4,08 % або на 27,5 тис. грн і склали 702,1 тис. грн. У 2021 році в порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг основних засобів зменшився на 24,85 % або на 174,5 тис. грн і склав 527,6 тис. грн. В цілому оборотні активи ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році склали 12801,9 тис. грн. У 2020 році в порівнянні з 2019 роком їх обсяг зменшився на 35,52 % або на 4546,9 тис. грн і склав 8255 тис. грн. У 2021 році в порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг оборотних активів зріс на 69,11 % або на 5704,8 тис. грн і склав 13959,8 тис. грн. Зростання оборотних активів відбулося за рахунок збільшення обсягу усіх складових оборотних активів, а саме: запасів, поточної кредиторської заборгованості, грошових коштів та їх еквівалентів, а також інших оборотних активів. Загальний обсяг активів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році склав 13476,5 тис. грн. У 2020 році в порівнянні з 2019 роком їх обсяг зменшився на 33,34 % або на 4519,4 тис. грн і склав 8957,1 тис. грн. У 2021 році в порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг активів зріс на 61,74 % або на 5530,3 тис. грн і склав 14487,4 тис. грн..

На основі проведених розрахунків відмітимо, що у структурі фінансових ресурсів переважають позикові кошти, що свідчить про зниження фінансової незалежності підприємства. Товариство для фінансування своєї діяльності не залучає довгострокові кошти, а здійснює формування обігових коштів в основному за рахунок інших поточних зобов'язань та кредиторської заборгованості. Власні фінансові ресурси ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році склали 3836 тис. грн. У 2020 році їх обсяг у порівнянні з 2019 роком зріс на 3,97 % або на 152,2 тис. грн і склав 3988,2 тис. грн. У 2021 році власні фінансові ресурси товариства у порівнянні з 2020 роком зросли на 1,91 % або на 76,1 тис. грн і склали 4064,3 тис. грн. Загальний обсяг поточних зобов'язань ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році склав 9640,5 тис. грн. У 2020 році їх обсяг у порівнянні з 2019 роком зменшився на 48,46 % або на 4671,6 тис. грн і склав 4968,9 тис. грн. У 2021 році загальний обсяг поточних зобов'язань товариства у порівнянні з 2020 роком зріс на 109,77 % або на 5454,2 тис. грн і склав 10423,1 тис. грн.

Чистий прибуток ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019 році склав 35,8 тис. грн. У 2020 році його обсяг у порівнянні з 2019 роком зменшився на 10,34 % або на 3,7 тис. грн і склав 32,1 тис. грн. У 2021 році обсяг чистого прибутку товариства у порівнянні з 2020 роком зріс на 137,07 % або на 44 тис. грн і склав 76,1 тис. грн.

На основі проведених розрахунків відмітимо, що протягом аналізованого періоду ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» формувало фінансові ресурси в переважній більшості із позикових короткострокових джерел та використовувало кредиторську заборгованість як інструмент поповнення обігових коштів. Протягом 2019-2021 років на підприємстві скоротився обсяг реалізованої продукції (наданих будівельних послуг), що спричинило зменшення чистого доходу від реалізації продукції та її собівартості. В цілому, не зважаючи на певне скорочення обсягів діяльності товариство залишилося прибутковим.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи проаналізовано динаміку показників, як характеризують формування, використання та розміщення фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках. Протягом аналізованого періоду показники залучення фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» свідчать про значний ступінь залежності товариства від зовнішніх джерел фінансування. За таких умов ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» необхідно переглянути структуру фінансових ресурсів у бік збільшення частки власних коштів. Також доцільно для фінансування діяльності обирати довгострокові позикові кошти, а не надавати перевагу короткостроковим джерелам. Проаналізувавши показники, які дозволяють отримати інформацію про розміщення фінансових ресурсів відмітимо, що протягом аналізованого періоду показники ліквідності ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» перебували в межах нормативних значень, що дозволяє товариству швидко розраховуватися із терміновими боргами та залишатися платоспроможним. Протягом 2019-2021 років значення коефіцієнту співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» знаходилося в межах 0,52-0,65, що є значно нижчим за нормативне значення та означає, що кредиторська заборгованість підприємства значно перевищує рівень дебіторської, тобто підприємство не зможе розрахуватися зі своїми боржниками за рахунок дебіторів. Найбільше значення коефіцієнту співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості у ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» спостерігалось у 2019 році і складало 0,65. Найнижчий рівень коефіцієнту було у 2020 році, що складало 0,52.

На основі проведених розрахунків відмітимо, що протягом аналізованого періоду спостерігалася тенденція збільшення рівня рентабельності фінансових ресурсів. Так у 2019 році рентабельність фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» склала 0,27 %. У 2020 році рівень рентабельності зріс і склав 0,36%, а у 2021 році значення показника становило 0,53 %.

Проаналізувавши показники залучення, розміщення та використання фінансових ресурсів ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ» у 2019-2021 роках

відзначимо необхідність трансформації системи управління фінансовими ресурсами, що дозволить забезпечення її адекватності та сприятиме швидшій адаптації нестабільних умов ринку. У роботі визначено основні напрями оптимізації управління фінансовими ресурсами ТОВ «ПОДІЛЛЯ-ІНВЕСТ СІТІ», які включають управління активами, власними та позиковими фінансовими ресурсами, фінансовими ризиками та безпекою.

Список використаних джерел

1. Адамська І. Сучасний стан й тенденції розвитку будівельної галузі України/ І. Адамська // Галицький економічний вісник. – 2019. – № 5. – С. 7–15.
2. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств / Г. М. Азаренкова, Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко. – К : Знання-Прес, 2004. – 291 с.
3. Байрак О.М. Теоретичні аспекти управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств / О. М. Байрак // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. – 2013. – Вип. 83. – С. 189-196.
4. Бражник Л.В. Фінансові ресурси підприємства: їх формування та використання/ Л.В. Бражник // Економіка і суспільство. – 2018. – № 14. – С. 778—783.
5. Бровко Л. І. Формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільності / Л. І. Бровко, Є. І. Бровко, О. О. Крижановський // Економіка та держава. – 2019. – № 9. – С. 57–63.
6. Бугас В. В. Управління фінансовими ресурсами підприємства / В.В. Бугас, А.А. Коваль // Modern Economics. – 2020. – № 19(2020). – С. 32-34.
7. Гаврилко П. П. Вдосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства на сучасному етапі розвитку економіки України / П.П. Гаврилко // Вісник Одеського національного університету. – Серія: Економіка. – 2016. – Т. 21. – Вип. 3. – С. 131–134.
8. Гайбура Ю. А. Концептуальні засади формування фінансових ресурсів підприємств за сучасних умов / Ю. А. Гайбура // Агросвіт. – 2020. – № 6. – С. 14–21.
9. Гайденко С. М. Аналіз стану розвитку підприємств будівельного бізнесу України під впливом пандемії covid-19 / С. М. Гайденко, В. В. Коненко, Д. В. Соколов // Економіка та держава. – 2022. – № 5. – С. 96–104.
10. Гриньова В. М. Фінанси підприємств [2-ге вид., перероб. і доп.] / В. М. Гриньова, В. О. Коюда – К. : Знання-Прес, 2004. – 424 с.

11. Гриценко Л.Л. Дослідження формування та використання фінансових ресурсів корпоративного підприємства / Л.Л. Гриценко, Л.С. Деркач // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2021. – № 2. – С. 79-87.
12. Гудзь О. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: монографія / О. Гудзь. – Київ: ННЦ ІАЕ, 2007. – 578 с.
13. Гудзь О.Є. Концептуальні засади формування системи управління фінансовими ресурсами підприємства / О.Є. Гудзь, П.А. Стецюк // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики. – 2020. – Том 1(32). – С. 330–340.
14. Гуменюк В.Р. Управління фінансовими ресурсами підприємства в умовах нових економічних викликів / В.Р. Гуменюк, Л. О. Матвійчук // Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика : Збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених / ред. кол. : Н. А. Хрущ, Р. С.Квасницька, І. В. Форкун та інші (відп. ред. Н. А. Хрущ). – Хмельницький : ХНУ, 2022. – С.10-12
15. Демчишак Н.Б. Нормативно-правове забезпечення формування власного капіталу підприємств в Україні / Н.Б. Демчишак, О.А. Овчар // Формування ринкової економіки в Україні. – 2017. – Вип. 37. – С. 45-51
16. Добринь С.В. Організація системи управління фінансовими ресурсами підприємства / С. В. Добриня // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 10. – С. 37–40.
17. Єпіфанова І. Ієрархічна класифікація факторів впливу на систему управління фінансовою стійкістю промислового підприємства / І. Єпіфанова // Innovation and Sustainability. – 2021. – №1. – С. 6–12.
18. Жовтяк Г.А. Стан та перспективи розвитку підприємств будівельної галузі / Г.А. Жовтяк, І.В. Волохова // Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. – Серія: Економіка і управління. – 2020. – Том 31 (70). – № 6. – С. 50–55.

19. Журавльова Т. О. Формування фінансових ресурсів підприємства в умовах кризи/ Т.О. Журавльова // Економіка та держава. – 2020. – № 3. – С. 42–45.
20. Захарченко О. Оптимізація структури фінансових ресурсів експорто-орієнтовані підприємства / О. Захарченко // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – 2014. – № 12. – С. 48-61.
21. Карпова Т. Фінансове забезпечення підприємств у контексті механізму їх ефективного функціонування / Т. Карпова // Економічний аналіз. – 2020. – Том 30. – № 4. – С. 132-139.
22. Коваленко Н. І. Еволюція теоретичних поглядів щодо сутності фінансових ресурсів держави / Н.І. Коваленко // Економіка та держава. – 2012. – №12. – С. 42– 44
23. Ковальчук С. В. Фінанси / С. В.Ковальчук, І. В. Форкун. – Львів: «Новий Світ–2000», 2006. – 568 с.
24. Кондратенко Н.О. Розвиток системи адаптивного управління фінансовими ресурсами підприємства / Н.О. Кондратенко, М.М. Новікова, Н.Я. Спасів // Проблеми економіки. – 2021. – №1. – С. 78–84.
25. Кривенко А.Е. Формування та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства / А.Е. Кривенко // Ефективна економіка. – 2015. – №2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3818>
26. Кропівцова Н. Особливості формування фінансових ресурсів підприємства / Н. Кропівцева // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі і послуг. – 2011. – Вип. 1. – С. 261—268.
27. Курінна О. В. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства / О.В. Курінна // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Економіка. – 2013. Вип. 2. – С. 140-148.
28. Кушнір С. О. Краудфандінг як одна з реальних можливостей фінансування стартапів та перспективи його розвитку в Україні / С.О. Кушнір //

Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки. – 2015. – Вип. 13(3). – С. 132-135

29. Лапа А. Фінансові ресурси підприємства та їх оптимізація / А. Лапа // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. – Серія: Економічні науки. –2013. – № 4. – С. 289–297.

30. Лизунова Т.Г. Сучасні підходи до управління фінансовими ресурсами вітчизняних підприємств / Т.Г.Лизунова, Л.Г.Смоляр // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – №8. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/13793/1/2014_1_Lizunova.pdf

31. Меренкова Л. О. Сучасні підходи щодо визначення сутності фінансових ресурсів підприємства в ринковій економіці / Л.О. Меренкова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – №29. – С. 344–347

32. Мішина С. В. Організаційно-економічний механізм управління фінансовими ресурсами на підприємстві / С.В. Мішина. – Харків : ХНЕУ, 2015. 110 с.

33. Нечипоренко А. В. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства / А.В. Нечипоренко, А.О. Рибалкіна // Ефективна економіка. – 2020. – № 11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8361>.

34. Опарін В. Фінансові ресурси та суспільний капітал / В. Опарін // Вісник НБУ. – 2001. –№7. – С. 26–28.

35. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс].– Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

36. Павленко О. П. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств в контексті підвищення їх прибутковості / О. П. Павленко, В. П. Сергієнко / Бізнес моделі розвитку транспортних, агропромислових і інших підприємницьких структур: сучасні реалії та перспективи : моногр. з міжнар. участю / НМУ ; за ред. Л. М. Савчук, Л. М. Бандоріної. – Дніпро : Пороги, 2018. – С. 262-273.

37. Петик М. Оптимізація структури джерел фінансових ресурсів підприємств в Україні / М. Петик // Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені ак. Лазаряна. – 2012. – Вип.3 (42). – С. 201-209
38. Петряєва З. Ф. Аналітичне забезпечення оцінки фінансових ресурсів підприємства / З.Ф. Петряєва, Г.А. Іващенко, О.О. Петряєв // Економічний аналіз: збірник наукових праць. – 2015. – Том 19.– № 2. – С. 122–129
39. Пікалова Н. О. Економічна суть фінансових ресурсів підприємства/ Н.О. Пікалова // Ефективна економіка. – 2010. – № 3. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2010_3_17.
40. Пічугіна Т. С. Класифікація методів управління фінансовими ресурсами підприємства / Т. С. Пічугіна, В. В. Рубцов // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр. Сер.: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. – Харків: НТУ «ХПІ», 2017. – № 54 (1257). – С. 117-122.
41. Пойда-Носик Н. Н Фінансові ресурси підприємства/ Н. Н. Пойда-Носик, С. С. Грабарчук // Фінанси України. – 2003. – № 1. – С. 96–103.
42. Рибалко Н. О. Фінансові ресурси підприємств: грошові кошти чи щось більше?/ Н.О. Рибалко // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 14. – С. 28–31.
43. Рибалко Н.О. Фінансові ресурси – основа діяльності підприємств / Н.О. Рибалко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. – № 3(94). – С. 27–29
44. Ромашко О. М.Теоретичні засади формування механізму управління фінансовими ресурсами підприємства // О.М. Ромашко, В.О. Бариліак // Бізнес Інформ. – 2019. – №5. – С. 180–184.
45. Соляник Л. Г. Науково-методичні підходи до формування політики управління фінансовими ресурсами підприємства / Л. Г. Соляник, І. М. Цуркан, І. Р. Сорокіна // Ефективна економіка. – 2021. – № 10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9406>.

46. Томашевська А. В. Управління фінансовими ресурсами підприємства в умовах кризи / А.В. Томашевська, О.І. Жук // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2022. – Вип. 18(1). – С. 60-67.
47. Фінанси підприємств / Поддєрьогін А., Білик М., Буряк Л. та ін.: за ред. А. Поддєрьогіна. 7-ме вид. Київ: КНЕУ, 2008. 552 с.
48. Фоменко А. О. Сучасні умови розвитку краудфандингу в Україні / А.О. Фоменко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013. – № 3. – С. 93-96
49. Фоміних В.І. Аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства / В.І. Фоміних, Д.І. Безпалова, А.Д. Довгопола // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Серія Економічні науки. – 2017. – № 27(2). – С. 61–64.
50. Яременко В.Г. Сутність поняття та особливості класифікації фінансових ресурсів підприємств / В. Г. Яременко, Н. М. огли Салманов // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2018. – Вип. 19(3). – С. 158–162.

Додатки